

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2020/21:43

Fredagen den 21 maj

---

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDE:

Kan ledamöter och tjänstepersoner delta på distans? Jag finner frågan med ja besvarad.

§ 2 Konkurrenskraftsfrågor – inre marknad och industri
Näringsminister Ibrahim Baylan (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 25 februari 2021
Återrapport från informellt videomöte den 22 mars 2021
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft – inre marknad och industri samt forskning och
rymd den 27 maj 2021

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar näringsminister Ibrahim Baylan hjärtligt välkommen till dagens EU-nämndssammanträde.

Vi inleder med återrapporter från videomöte den 25 februari 2021 och från informellt videomöte den 22 mars 2021. Är det något som näringsministern önskar kommentera?

Anf. 3 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Ordförande! God förmiddag, kära EU-nämnd! Bara lite kort: Vi höll en informell videokonferens mellan EU:s inre marknads- och näringsministrar den 25 februari. Vid mötet diskuterades den europeiska terminen, de nationella återhämtningsplanerna, kopplingen till de industripolitiska målen samt konsumentagendan.

Den 1 mars hölls också en informell videokonferens mellan EU:s turismministrar om återhämtningen inom turistnäringen.

Den 22 mars hölls ännu en informell videokonferens mellan EU:s inre marknads- och näringsministrar, den här gången på temat strategisk autonomi.

Ni har fått skriftliga rapporter från mötena. Om ni önskar kan jag naturligtvis redogöra för vad som avhandlades vid respektive möte, men annars tänkte jag för tids vinnande hänvisa till rapporterna.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Det tycker jag är hedervärt av näringsministern. ”För tids vinnande” uppskattar vi eftersom vi har en diger dagordning i dag.

Vi noterar informationen.

Vi går över till dagordningspunkt 3, Förordningen om en inre marknad för digitala tjänster (rättsakten om digitala tjänster) och om ändring av direktiv 2000/31/EG. Det är en lägesrapport och en informationspunkt.

Anf. 5 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Ordförande! Vid mötet kommer det portugisiska ordförandeskapet att presentera två lägesrapporter om det arbete som har bedrivits för DSA respektive DMA sedan de presenterades inom ramen för kommissionens lagstiftningspaket för digitala tjänster den 15 september förra året.

Ingen diskussion förväntas, och regeringen kommer att notera det som framkommer vid presentationen av lägesrapporterna. Jag kommer att gå in lite närmare på själva förslagen och regeringens ståndpunkt om dessa under dagordningspunkt 5, som rör diskussionerna om DMA och DSA.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går över till dagordningspunkt 4, Förordningen om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn (rättsakten om digitala marknader). Det är en ny fråga och en informationspunkt.

2020/21:43
21 maj

Anf. 7 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Ordförande! Jag försökte ta båda samtidigt. Det är samma här – jag kommer att återkomma under dagordningspunkt 5, om det är okej.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Det är helt okej. Jag måste bara ta det i turordning så att det blir okej i protokollet. Men tack för detta, vi lär oss med tiden.

Vi går över till dagordningspunkt 5, Utnyttjande av Europeiska unionens konkurrenskraft och globala inflytande genom ett ambitiöst paket för digitala tjänster. Det är en diskussionspunkt. Precis som näringsministern sa rör det dagordningspunkterna 3 och 4, och det är en ny fråga.

Anf. 9 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Ordförande! Vid mötet kommer ordförandeskapet att hålla en policydebatt om förslagen till DMA och DSA. Båda förslagen ingår i kommissionens lagstiftningspaket för digitala tjänster.

Förslagen syftar till att skydda konsumenter när dessa är online och säkerställa att företagen konkurrerar på lika villkor.

Vad gäller DMA är det för regeringen viktigt att det ges ökade förutsättningar för konkurrens, investeringar, innovation och inträde av nya aktörer på digitala marknader där stora plattformar är verksamma.

Regeringen anser att förslaget till DMA i huvudsakliga delar kan stödjas. Det finns konkurrensproblem kopplade till vissa plattformsmarknader, men det har inom det nuvarande konkurrensrättsliga tillsynssystemet inte varit möjligt att åtgärda en del av dessa konkurrensproblem. Problemen har heller inte kunnat åtgärdas i takt med att marknaderna utvecklas. Konkurrensproblem på digitala plattformsmarknader behöver kunna åtgärdas på betydligt kortare tid än i dag.

Regeringen anser att det är viktigt med gemensamma regler på EU-nivå för att undvika olika nationella lagstiftningar inom området. Tjänsterna inom den digitala ekonomin är som bekant gränsöverskridande och riktar sig ofta till användare i flera medlemsstater på den inre marknaden. En viktig förutsättning är dock att gränserna mellan DMA och möjligheterna till nationell lagstiftning framgår tydligt av förslaget.

Eftersom tjänsterna har en gränsöverskridande karaktär anser regeringen att kommissionen är bäst lämpad att vara tillsynsmyndighet för DMA. Det är viktigt att nationella myndigheters resurser inte tas i anspråk mer än vad som är nödvändigt. Regeringen anser att Sverige bör verka för att de nationella myndigheterna ska bistå kommissionen i den utsträckning som anges i förslaget.

Lagstiftningen bör vara balanserad så att innovation och investeringsvilja hos de företag som omfattas av regleringen inte påverkas på ett oproportionerligt sätt. Regeringen anser att förslaget bör omfatta stora plattformslieferantörer som har en grindvaktfunktion i förhållande till sina företagsanvändare, och det bör vara de mest framträdande fallen

av bristande konkurrensmöjligheter på den inre marknaden som omhändertas. Det bör också bevakas att förslaget innebär ett effektivt och rättssäkert förfarande för företagen.

Då förslaget kan uppfattas som komplicerat i vissa delar avser regeringen att verka för att kommissionen i samband med att förordningen genomförs tydligt informerar om vilka rättigheter och skyldigheter företagen har enligt förslaget. Detta är särskilt viktigt gentemot små och medelstora företag.

Förslaget ger befogenheter till kommissionen att anta delegerade akter om centrala delar i förslaget. Regeringen anser som utgångspunkt att det är positivt att förordningen framtidssäkras och snabbt anpassas till nya marknadsförhållanden. Regeringen anser dock att det bör anges tydligt i förordningen vad delegeringarna avser.

Det var DMA. Nu går jag över till det andra förslaget, som också är uppe till diskussion, nämligen DSA.

Regeringen välkomnar förslagets inriktning med horisontella, allmänna principer för den som tillhandahåller förmedlingstjänster.

Regeringen anser att det är viktigt att ursprungslandsprincipen bevaras. En annan mycket viktig princip som i dag återfinns i e-handelsdirektivet är förbudet mot att ålägga tjänstetillhandahållare en generell övervakningsplikt. Regeringen välkomnar att principen har en motsvarighet i det nu framlagda förslaget.

Regeringen anser att tillhandahållare av förmedlingstjänster behöver ta ett större ansvar för att ta bort och hålla borta uppenbart olagligt innehåll. Samtidigt anser regeringen att det behövs en balans som säkerställer respekten för mänskliga rättigheter, inklusive yttrandefriheten, jämställdhet och principen om icke-diskriminering.

Leverantörer av förmedlingstjänster bör få incitament att växa och vara innovativa. Regeringen tycker att det är bra att leverantörer av förmedlingstjänster ges incitament att proaktivt ta ned olagligt innehåll på det sätt som föreslås och att aktörer med större inflytande åläggs ett större ansvar än aktörer med mindre inflytande.

Värdtjänster, inklusive internetplattformar, bör ha transparenta och användarvänliga mekanismer där var och en kan anmäla förekomsten av olagligt innehåll och få information om hur anmälan behandlas. Vi uppfattar att detta är syftet med det förslag till förordning som kommissionen har presenterat.

Herr ordförande! Regeringen välkomnar slutligen att reglerna tar sikte på hantering av olagligt innehåll hos förmedlingstjänster. För att minska riskerna för överborttagning och säkerställa yttrandefriheten verkar regeringen för att det inte ska finnas någon förväntan på att förmedlingstjänster ska agera gentemot annat innehåll än det som är uppenbart olagligt. Därmed kommer i praktiken mindre innehåll att plockas bort eftersom enbart helt tydliga fall omfattas.

Ordförande! Detta blev lite långt, men det är ganska stora, omfattande och tekniskt komplicerade förslag. Jag hoppas att EU-nämnden kan stå ut med jag höll på ett tag.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Ja, det var viktigt att du framförde det du framförde, näringsministern. Det är, precis som du sa, komplicerad teknisk materia och komplicerad lagstiftning. Det var bra att vi fick förtydliganden.

Detta verkar vara ett intressant ämnesområde, så vi släpper loss olika talare.

Anf. 11 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Det här är väldigt intressant, och det är två stora och viktiga akter som också är komplicerade, som statsrådet sa. Det är två olika statsråd som är ansvariga, och här i riksdagen spänner detta brett över flera utskott. Det här kommer förmodligen att ha en stor påverkan och sätta ramar för många år framöver. Därför är det oerhört viktigt – det vill jag både säga nu och kommentera i slutet – att Sverige är aktivt och drivande i de här frågorna.

Jag har några kommentarer, och jag kommer att blanda DMA och DSA i ett virrvarr.

Jag tycker att regeringens långa, två olika ståndpunkter är bra på det stora hela. Det går att kommentera hur mycket som helst och ställa massor av frågor, men man har här lyft upp det som för oss moderater är väldigt viktigt.

Jag skulle också inledningsvis vilja säga att det är, precis som näringsministern sa, bra att man försöker få till ett ramverk som är gemensamt över EU. Det här är något som verkligen är gränsöverskridande och inte bara rör EU. Det är globalt, och det pågår arbete i andra delar av världen också. Det är bra att det finns samklang rörande detta.

Det är framför allt viktigt att man får ordning och reda på det här området, för det finns en del att säga om det. Det finns också en del att säga om att vara hårdare och tydligare när det gäller kriminalitet. Det är också oerhört viktigt att ha med sig hela tiden, och det tycker jag genomsyrar regeringens ståndpunkt, att man också ska värna och skydda yttrandefriheten samtidigt som den nya lagstiftningen ska vara rättssäker.

Det är dessutom viktigt att den här nya lagstiftningen bevarar nuvarande regler om begränsat ansvar för plattformarna som passivt förmedlar information. Det är viktigt också med det som regeringen skriver om ett förbud mot generell övervakningsplikt samt det som näringsministern tog upp om ursprungslandsprincipen för att, som sagt, skydda yttrandefriheten på internet.

Samtidigt är det också viktigt att man ser till att stärka möjligheten till innovation och handel över landsgränserna.

Näringsministern lyfter också fram att det är viktigt att bevaka att det enbart är olagligt och inte skadligt innehåll som ska stoppas. Där instämmer jag med regeringen. Jag tycker, som sagt, att det är viktigt att Sverige är aktivt här, för vi vet att det finns många som har en annan uppfattning om detta.

Det finns många intressen i detta, men yttrandefriheten är viktig samtidigt som vi värnar en sund, fri och rättvis konkurrens. Jag vet att det i går på utskottet var en diskussion om censur – det här får inte innebära att det riskerar att bli censur. Men jag uppfattade att man hade en diskussion i går på utskottet och fick bra svar från statssekreteraren.

Näringsministern lyfte också en annan viktig del, och det är det som gäller för små och medelstora företag. Ministern sa att det är komplicerade regelverk – men det är också det att det finns skäl att värna att små och medelstora företag undantas ett visst ansvar eftersom detta i synnerhet gäller de stora företagen.

Det var DMA – men det var det jag sa innan också.

Avslutningsvis vill jag säga att Sverige ska vara en stark försvarare av den inre marknaden och måste driva på för en fri och rättvis konkurrens och se till att det finns en jämn spelplan inom EU. Det är såklart därför som detta kommer till. De största plattformarna får inte utnyttja sin monopolställning för att stoppa den fria konkurrensen.

Anf. 12 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr ordförande! Jag tackar näringsministern för föredragningen. Likt näringsministern får jag kanske be om ursäkt för att mitt inlägg kanske blir av det något längre slaget.

Allmänt har Sverigedemokraterna sedan tidigare haft avvikande meningar rörande såväl DMA som DSA. Vår uppfattning är dock att regeringens nya ståndpunkter i viss utsträckning har bemött dessa och gått oss till mötes. Delar av de tidigare avvikande meningarna finner inte jag vara adekvata att yppa även denna gång.

Om vi börjar med DMA kan jag säga att vi välkomnar förslaget, men vi anser samtidigt att regeringens ståndpunkt bör bli tydligare kring tillträdet till de stora aktörernas plattformar. I dag är det för höga trösklar när det gäller tillträde för små företag på marknader som är livsviktiga för dem, särskilt inom techsektorn med exempelvis App Store och Google Play. Därför anser vi att regeringen bör verka för tydligare regler där dessa företag inte kan utnyttja sin monopolliknande position och där man till exempel kan ta otillbörligt höga avgifter för tillträde till marknadsplatser.

En tydlig problematik finns också på annonsmarknaden där enstaka verktyg dominerar marknaden och dessutom profiterar på små företags arbete, till exempel dagstidningar. Där anser vi att den svenska ståndpunkten skulle kunna bli tydligare, så det bör ses som en avvikande mening från Sverigedemokraterna rörande specifikt DMA.

Går vi över till DSA är det primärt här som vi anser att regeringen har gått vår inställning till mötes när det gäller vad som bör plockas bort från plattformarna. Sverigedemokraterna har genomgående kritiserat att innehåll plockas bort som inte är olagligt. Det har låtit lite olika om detta från regeringen. Vi minns nog alla när Ygeman lovordade Twitters nedtagning av Donald Trumps konto, men nu tycks man ha svängt i fråga om detta och motsätter sig nedtagning av saker och ting som inte är olagliga. Det ser vi som positivt.

Samtidigt vill vi, trots det, anmäla en avvikande mening eftersom vi i vår tidigare avvikande mening även har föreslagit att det ska kunna prövas i nationella domstolar om man har en avstängning eller borttagande av innehåll som inte har varit olagligt. Där har vi alltså en avvikande mening sedan tidigare som vi vill luta oss mot även nu.

Därutöver tycker vi att den svenska ståndpunkten bör inkludera ett tydligare ställningstagande för skydd för sådant som är lagligt, alltså inte bara att man konstaterar att det är det olagliga som ska tas bort utan att man också står fast vid att det ska finnas ett skydd för lagligt innehåll. Vad

händer ifall det har plockats ned? Hur åtgärdas det? Vilket ansvar har plattformarna?

2020/21:43

21 maj

Här finner vi att det finns en del övrigt att önska i regeringens ståndpunkt, så även detta ska inkluderas i vår avvikande mening.

Sist men inte minst finns det en konkurrensproblematik i dag när det gäller DSA. Utomeuropeiska aktörer som Amazon, Wish och andra lyder inte under den lagstiftning som gäller inom unionen, utan om jag eller näringsministern som konsumenter importerar något får vi hela ansvaret själva som importörer samtidigt som de aktörer som är verksamma inom unionen måste följa kemikalielagstiftningen Reach och annat. Det tycker vi innebär en osund konkurrens som egentligen skapar bättre förutsättningar för utomeuropeiska aktörer och plattformar.

I och med att dessa plattformar också berörs av DSA, alltså typen av marknadsplatser, anser vi att det i regeringens ståndpunkt bör återfinnas ett resonemang om hur man skulle kunna ta sig an den konkurrensproblematiken och kanske ställa högre krav på dessa aktörer så att det inte i slutändan uteslutande blir ett konsumentansvar.

Anf. 13 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången av dessa ärenden!

Detta har varit uppe både i näringsutskott och konstitutionsutskott, och i huvudsak instämmer Centerpartiet i regeringens utkast till ståndpunkter. Särskilt instämmer vi i förtydligandet om att fokusera på uppenbart olagligt innehåll framför enbart olämpligt innehåll samt försvaret av ett öppet och fritt internet.

Men det finns ett område som vi är bekymrade över, och det är yttrandefriheten. Regeringen framhäver i ståndpunkten att yttrandefriheten ska värnas, och det är ju positivt. Avvägningar mellan krav på borttagning av innehåll, krav på att hålla innehåll nere och förbudet att ge tillhandahållare av förmedlingstjänster en allmän övervakningsskyldighet löses dock inte ut med regeringens ståndpunkt.

I samband med copyrightdirektivet, som ligger lite längre tillbaka i tiden, kunde vi från Centerpartiets sida konstatera att vi saknade en tydlighet från regeringen vad gäller hur man ska göra den typen av avvägningar för att säkra att yttrandefriheten inte begränsas.

Vi skulle vilja se en ännu tydligare ståndpunkt till fördel för yttrandefriheten vad gäller de här avvägningarna. Det var det som fanns i vår avvikande ståndpunkt i näringsutskottet och som jag avser att följa upp här i dag. Principen måste vara att användare är helt fria att kommunicera vilken information som helst och att en värdtjänst begår ett brott om den hindrar kommunikation mellan användare om denna information inte tydligt definierats som ett undantag från tidigare nämnda princip i lag eller i användarvillkor. Det tycker vi inte framgår tillräckligt tydligt.

Vad gäller användarvillkoren och transparensen finns det delar där som också kommer att vara bekymmersamma framöver, men där ser vi ändå att det har förtydligats.

Jag har också ett par frågor med mig som man upplever att man inte fick svar på i utskotten.

På näringsutskottets möte kunde statssekreteraren och statsrådet inte på ett relevant sätt besvara hur de såg på rätten till nationell lagstiftning utöver DMA. Svaret var då att man skulle ta ställning till det när allt var

implementerat för att se om det räckte. Problemet är att man inte kan göra nationell lagstiftning om man redan har förverkat den rätten i förordningen. I förslaget till svensk ståndpunkt ser det nu ut som att regeringen vill förverka rätten till nationell lagstiftning på området. Är det korrekt uppfattat?

När det gäller DSA är det viktigt att fråga hur regeringen tänker agera för att undvika att yttrandefriheten inskränks med tanke på hur till exempel Frankrike har lyft att gränsen ska gå vid olämpligt material där vi i Sverige vill se att den ska gå vid uppenbart olagligt.

De avvägningar regeringen gör påverkas kraftigt av om det blir en gräns vid uppenbart olagligt som vinner kampen, och det får inte finnas bakdörrar till att reglera lagligt innehåll i efterhand. I dag finns den öppenheten kvar.

Då är frågan: Hur tänker regeringen agera för att stoppa den typen av hål i förslaget, det vill säga att det finns bakdörrar till att reglera lagligt innehåll i efterhand?

Anf. 14 CAMILLA BRODIN (KD):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Som tidigare talare nämnt har den här frågan varit uppe i näringsutskottet. Vi har också de här funderingarna kring att utöka förklaringen lite grann gällande framför allt yttrandefriheten. Vi tycker inte att det framgår tydligt. Där har vi, liksom Centerpartiet och också Moderaterna, som jag uppfattade det, en avvikande mening när det gäller yttrandefriheten. Vi tycker att det bör tydliggöras mer.

Jag tänker inte fylla på mer, utan jag tror att det framgår utifrån vad föregående talare sagt vad som menas.

Anf. 15 ORDFÖRANDE:

För protokollets skull vill jag säga att Moderaterna inte har framfört någon avvikande ståndpunkt i det här ärendet.

Anf. 16 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Ordförande! Jag tror att vi alla i grund och botten, möjligtvis med något undantag, delar uppfattningen att det är i grevens tid att ändå försöka reglera en del av de problem som vi alla uppenbart ser när det gäller DMA och DSA.

Sedan ska det sägas, och jag tycker att flera av ledamöterna sätter fingret på det, att det kommer att bli en balansakt. Vi vill å ena sidan ha del av den innovationskraft och utveckling som är positiv såväl för konsumenter som för våra ekonomier och samhällen. Å andra sidan vill vi samtidigt komma åt en del avarter när det gäller marknadsstillträde, vilket kommer upp av och till då de här plattformarna har vuxit sig oerhört starka och, som flera påpekar, inte verkar bara inom Europeiska unionen utan är globala jättar.

Vi försöker verkligen hitta den här balansen och både välkomna reglering och samtidigt vara tydliga när det gäller till exempel yttrandefriheten och att det är uppenbart olagligt innehåll vi pratar om.

Herr ordförande! Jag fick några direkta frågor från Annika Qarlssoon. Jag uppfattade inte att talarna dessförinnan hade några direkta frågor.

En fråga handlade om hur vi ser på rätten till nationell lagstiftning. Vår

hållning är att det ska framgå tydligt var gränsen mellan DMA och nationell lagstiftning går så att det är tydligt.

Om det ska finnas någon form av poäng med en gemensam reglering inom inre marknaden bör det också vara väldigt tydligt vad som är nationell kompetens respektive, i detta fall, EU-kompetens. Annars blir det varken hackat eller malet, vilket jag tror att vi alla förstår.

När det gäller DSA verkar vi för att motverka uppenbart olagligt innehåll. Det är svårt att förutse var förhandlingarna landar. Som alltid när man går in i denna typ av förhandlingar – det tror jag att vi alla som har varit med ett tag vet – kommer det att bli en dragkamp. Men som vanligt när vi går in för en ståndpunkt ska vi försöka alliera oss med de länder och intressen som finns och som verkar åt samma håll. Sedan blir det en förhandling. Men detta är den ståndpunkt som vi har och som vi kommer att gå in för.

Jag uppfattade inte att det fanns ytterligare frågor. Därför tänkte jag återigen för tids vinnande inte upprepa det som jag tidigare har sagt.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna och en oliklydande avvikande ståndpunkt från Centerpartiet med instämmande från Kristdemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Uppdatering av den nya industristrategin för Europa – den kritiska betydelsen av att trygga tillgången till råvaror av avgörande betydelse. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 18 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Ordförande! Denna diskussion förväntas kretsa kring uppdateringen av EU:s industristrategi som kommissionen presenterade den 5 maj 2021, och i synnerhet tillgången till kritiska råvaror. Man kommer att koncentrera sig på detta.

Som bekant presenterade EU sin nya industristrategi i mars förra året, dagen innan WHO klassificerade covid-19 som en pandemi. Den försvann därför tyvärr i det elände med pandemin som vi då gick in i.

Likväl, vilket jag tror är väldigt klokt, kände EU-kommissionen ändå ett behov av att uppdatera strategin med anledning av de lärdomar som vi har dragit av pandemin. Vi minns alla hur det fungerade – eller inte fungerade, kanske man ska säga – under våren i mars och april förra året.

Regeringen anser att det är positivt att uppdateringen fokuserar på de frågor som har varit särskilt aktuella under pandemin, det vill säga hur den inre marknaden fungerar, vissa strategiska beroenden och den gröna och digitala omställningen.

EU behöver en långsiktig strategi för att stärka sin konkurrenskraft efter pandemin. Därför är det positivt att strategin på ett tydligt sätt lyfter fram den inre marknaden – att den utgör EU:s viktigaste tillgång för våra företag och konsumenter och att den också måste fungera i kristider, som bekant inte riktigt var fallet under förra våren.

Det är även bra att strategin betonar samstämmighet mellan handelspolitik, inre marknad, industripolitik, forskning och innovation.

I en bilaga till strategin redovisar kommissionen sitt påbörjade arbete med att kartlägga EU:s strategiska beroende. Denna inventering och analys av beroenden som kan utgöra sårbarheter är ett viktigt arbete som kan ligga till grund för fortsatta diskussioner. Det är dock viktigt att kommissionen är transparent gällande kriterierna för att identifiera produkter och strategiska beroenden.

När det sedan kommer till att hantera de strategiska beroendena är det viktigt att noga överväga vilka åtgärder som krävs i varje enskilt fall. Vi får inte frångå beprövade principer och välfungerande politik, såsom öppenhet mot omvärlden.

Det är också positivt att strategin pekar på tillgången till kritiska råmaterial och deras betydelse för den europeiska ekonomin. En resilient tillförsel ska uppnås med säker, hållbar och ansvarsfull försörjning genom ökad inhemsk mineralresurskapacitet, återvinning och återanvändning av material samt diversifierade globala leveranskedjor och minskat importberoende.

Anf. 19 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen. Det som hände förra våren var att väldigt mycket försvann i ett töcken och i en dimma eftersom andra frågor kom upp. Det är därför välkommet att man gör ett omtag i denna fråga. Det är oerhört viktigt och väsentligt.

Vi lärde oss, som sagt, den hårda vägen förra året att det fanns saker i systemen inom EU som inte fungerade när den inre marknaden faktiskt lamslogs under en period. Därför är det oerhört viktigt att det beskrivs som en fördjupning av detta arbete, eftersom det gäller att hitta sätt att få det att fungera på ett bättre sätt och att kunna stå stadigt även när pandemier och annat inträffar i vår värld.

Det finns ändå några saker som jag saknar i regeringens ståndpunkt. Centerpartiet tycker att det är beklagligt att regeringen inte bemöter det faktum att den uppdaterade industristrategin faktiskt missar chansen att visa hur industrins omställning kan och ska bidra till Europas klimatmål om att minska koldioxidutsläppen med minst 55 procent till 2030.

Vi har sagt att det är viktigt att detta genomsyrar alla politikområden, och jag tycker att det är synd att det inte finns med. Det hade funnits möjlighet att föra in det här. Det skulle jag önska att regeringen också är med och bidrar till.

Det är också förvånande att aspekten av jobbskapande lyser med sin frånvaro i förslaget till ståndpunkt. Särskilt i tider med stor arbetslöshet, industriutveckling och innovationssatsningar har den gröna omställningen en positiv jobbskapande effekt. Det tycker jag tydligt bör framgå av regeringens ståndpunkt inför detta möte.

Det finns också en poäng i att betona en ökad andel självförsörjning och minskat importberoende. Även om vi talar om resiliens och inte autonomi är det en viktig del i detta arbete och att det i sig inte är ett egenvärde om EU ska fortsätta att vara en ekonomi som bygger på fri konkurrens, öppna marknader och en tro på teknikneutralitet.

Det är viktigt att vi undviker att hamna i isolerade ekonomimodeller, utan vi måste se till att vi finns i den öppna och globala fria handeln.

En sista punkt som jag skulle vilja skicka med är att det är oerhört viktigt att denna uppdaterade industristrategin säkerställer att offentligt

stöd inte skadar redan fungerande marknader och växande gröna privata sektorer. Det finns lite olika krafter inom EU-27 när det gäller hur man ser på den delen.

2020/21:43

21 maj

Anf. 20 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr ordförande! Jag tackar även för denna föredragning från statsrådet.

Från Sverigedemokraternas sida har vi sedan tidigare en avvikande ståndpunkt som vi har gjort här. Även denna gång uppfattar jag att regeringen i någon utsträckning har gått vår avvikande ståndpunkt till mötes, och då specifikt inte använder sig av termer som förnybart utan i stället betonar fossilfritt.

Samtidigt anser vi fortfarande att regeringen kan göra mer. Vi skulle gärna se att den svenska ståndpunkten inkluderade ett ställningstagande från regeringen där man betonar vikten av ett fossilfritt energisystem och kärnkraftens ställning inom detsamma som möjliggörare av en sund omställning på området. Det ska inkluderas i vår avvikande mening.

När det kommer till denna typ av stora sektorsstrategier och så vidare tycker vi att det allt som oftast bör inkluderas en skrivning i regeringens ståndpunkt kring budgetrestriktivitet. Därför skulle vi även vilja inkludera det i vår avvikande mening.

Anf. 21 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det i andra stycket längst ned faktiskt står ”som främjar omställningen till en fossilfri och cirkulär ekonomi.”

Anf. 22 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Denna industristrategi kom lite olämpligt, som näringsministern själv har sagt, men har nu fått anpassas och ändras. Det är bra. Från Moderaternas sida välkomnar vi det.

I inledningen till själva strategin lyfts den gröna omställningen och digitaliseringen fram, och det tycker jag, precis som Annika Qarllsson var inne på, är rätt inriktning. Men där lyfts även de utmaningar fram som vi såg på den inre marknaden inledningsvis i denna pandemi – detta lyfte även näringsministern fram i sitt inlägg – när vi såg att det inte fungerade helt smärtfritt, för att uttrycka det milt.

Men även före pandemin, i strategin och i andra sammanhang, talade vi med näringsministern, handelsministern, försvarsministern och statsministern om strategisk autonomi. Det finns ett avsnitt i industristrategin som just har den rubriken. Det har vi diskuterat många gånger här. Och vi har, som jag uppfattar det, varit överens från svensk sida om vad en öppen strategisk autonomi betyder för svenskt vidkommande och att det såklart är viktigt att ha en kapacitet om en pandemi eller någonting annat inträffar. Men det är lika viktigt att veta och känna till, vilket vi vet, att vi inte klarar oss själva. I fråga om till exempel vaccinet hade vi inte klarat det själva, utan det krävs global handel och globala kedjor.

Därför är det oerhört viktigt att Sverige står upp för frihandel och konkurrenskraft. Det saknar jag i ståndpunkten, men jag saknar också att näringsministern inte riktigt lyfte fram det i dag. Jag skulle också vilja att näringsministern kommenterar just detta med strategisk autonomi som det

talas väldigt mycket om i EU. Där tycker jag, som sagt, att vi har en ganska gemensam uppfattning här i Sverige, och det är viktigt att vi står fast vid den och står upp för den och skapar allianser. Min fråga är därför om det byggs upp några allianser från regeringens sida med andra nationer, medlemsstater, som tycker som vi. Jag tror att det är viktigt att vi just står upp för att den ska vara öppen.

Sverige måste förstärka EU:s position i globala värdekedjor. Det talas också om – näringsministern talade också om det – strategiska beroenden. Men det är också viktigt att vi då tänker på att det inte skapar protektionism utan att det skapas genom internationell handel och genom ökat internationellt samarbete.

Det finns så otroligt mycket att säga om industristrategin som kom förra året. Vi befinner oss fortfarande i en pandemi, men jag tycker att man kan dra en hel del lärdomar av detta.

Jag skulle vilja lyfta fram bland annat återstartsplanerna, som alla medlemsstater nu håller på att jobba med, och att de också används på rätt sätt givet att grön omställning och digitalisering prioriteras.

Jag tror att det i går var en diskussion i utskottet om hur Sverige kan vara delaktigt i och agera i dessa industriallianser. Det står också i ståndpunkten hur viktigt det är att dessa allianser är transparenta. Jag undrar om det pågår ett arbete och i så fall att det sker i en bred dialog med näringslivet. Det vore önskvärt om näringsministern kunde utveckla det något.

I utskottet i går lyfte Moderaterna fram tre saker. Det är två tillägg som vi skulle vilja göra i den svenska ståndpunkten.

I det första stycket, i den andra meningen skulle vi vilja ha in ordet tillväxt. Den meningen skulle i så fall lyda: Unionen behöver en gemensam strategi över hur EU ska stärka sin konkurrenskraft och tillväxt efter pandemin.

Sedan fortsätter meningen. Det var det första tillägget.

Det andra tillägget är i det andra stycket, i den andra meningen. Den meningen skulle i så fall lyda: Regeringen ser den gröna omställningen, inklusive nettonollutsläpp av växthusgaser, cirkulär ekonomi och zero pollution, som särskilt viktigt i det kommande arbetet för att EU ska kunna nå målen i den gröna given.

Sedan kommer vårt tillägg: Särskild vikt måste läggas vid en fossil energiomställning.

Just energiomställningen är avgörande i detta för att vi ska nå målen.

Avslutningsvis skulle jag vilja peka på det som lyftes fram i går, det vill säga stycke fem. Det gäller det som näringsministern lyfte fram om kritiska råmaterial. Där hänvisades i går till en tidigare överlagd ståndpunkt som näringsministern har tagit upp i näringsutskottet den 11 februari där man talar om materialåtervinning. Man talar om behoven av återvinning och återanvändning men också om behoven av brytning av nya material i gruvor. Jag vill bara hänvisa till den tidigare ståndpunkten.

Anf. 23 MARIA NILSSON (L):

Det är bra när man har så kloka företrädare. Jag ska inte upprepa vad som sades. Jag delar i mångt och mycket det som Jessika Roswall nämnde. Jag instämmer i förslagen om tillägg om begreppet tillväxt och

förtydligande och förstärkande av fossilfritt och energimeningen i förslaget till svensk ståndpunkt.

Jag skulle också gärna se att regeringen tydligare tryckte just på behovet av fri handel och att vi inte fastnar i någon typ av protektionism utan att det är just öppen fri handel med flera länder och aktörer som är avgörande.

Det finns även hos Liberalerna en oro för att regeringens ståndpunkt lite väl brett vad gäller strategi och autonomi kanske öppnar för att det blir en typ av ta-hem-produktion, vilket skulle vara oerhört olyckligt.

Det gäller även begreppet minskat importberoende av kritiska råmaterial. Det kan absolut finnas goda poänger till det. Men man måste också ha i åtanke att om detta görs effektivare, bättre och mer klimat- och miljövänligt någon annanstans ska det vara möjligt på lika villkor.

Anf. 24 CAMILLA BRODIN (KD):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången av uppdateringen av industristrategin.

Jag ska inte heller upprepa de tillägg vi gärna vill göra. Annars har vi en avvikande mening. Det handlar om konkurrenskraften och att vi även vill ha in ordet tillväxt där. Vi tror att det tydliggör ännu mer vad vi ändå vill åstadkomma. Sedan är det även fokus på energiomställningen och att den ska vara fossilfri. Annars kommer vi inte att klara klimatmålen och så vidare.

Den uppdaterade strategin där kommissionen meddelar de föreslagna tillvägagångssätten kan riskera att det blir kontraproduktivt för att främja industrins innovationsförmåga och konkurrenskraft på sikt. Riktade statsstöd kan adressera marknadsmisslyckande. Här gäller det att ny teknik kan riskera att komma lite i skymundan.

Här behöver man kanske trycka på att det teknikneutrala bör identifieras. Vi hade en diskussion om det här i går i näringsutskottet. Jag tyckte ändå att vi fick bra svar från statssekreteraren. Men jag vill ändå påpeka att de riktade statsstöden kan motverka på sikt om man inte är vaksam.

Här behöver man se till att man krokas arm med de medlemsländer som tycker lika och att man jobbar med de här frågorna. Jag instämmer i det som Moderaterna och som jag också förstod Liberalerna här tryckte på och även i delar av det som SD också hakade på.

Anf. 25 DANIEL RIAZAT (V):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag tycker att regeringens ställning i mångt och mycket är bra i det här. Vad gäller tilläggsförslaget som nu har kommit ställer jag mig helt och hållet emot det. Vi vet att en grön omställning inte kan ske med en ständig tillväxt. Därför hoppas vi att regeringen håller fast vid den ståndpunkt som redan finns i dessa delar.

Det finns dock en del som jag saknar i det här. Statsrådet nämnde att det är viktigt med att vi bevakar öppenhet mot omvärlden. Jag tycker att det är positivt att regeringen har skrivit in och att statsrådet i dag också nämnde att vi ska satsa mer på inhemsk produktion. Vi ska helt enkelt utifrån den gröna omställning som behöver göras se på frågan ur det perspektivet.

Men vi har i dag en situation där mycket av det råmaterial vi får kommer från exempelvis diktaturer. Vi har också en situation där företagens intressen av att extrahera kommer före länders intresse utifrån miljö- och klimatperspektiv. Vi vet också att urbefolkningens rättigheter i många länder inte respekteras när dessa processer ska ske.

Jag saknar ställningstagande från regeringen där man helt enkelt tar ställning för och villkorar en del demokratiperspektiv. Det gäller exempelvis när det kommer till urbefolkningens rättigheter och klimat och miljö. Det gäller att det är ländernas intressen som ska sättas först och inte företagens. Jag vill höra vad statsrådet har att säga om det.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar i chatten att Sverigedemokraterna delvis ställer sig bakom Moderaternas, Liberalernas och Kristdemokraternas resonemang om fossilfri energiomställning. Jag antar också att det gäller ordet tillväxt.

Anf. 27 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Ordförande! Låt mig börja med att säga att det är en stor styrka att vi är samlade i många av de här frågorna. Nu pågår det mycket arbete inom Europeiska unionen och i medlemsländerna. Mycket av det är positivt. Men jag känner och delar mycket av den oro som framkommer.

Det är helt uppenbart, och jag tycker att det är bra, att EU nu har börjat komma upp på banan igen. Man har fått fart. Man har en industristrategi, och man har gröna given. Man pekar ut den gröna omställningen och digitaliseringen som riktning. Det är precis i enlighet med den politik som vi står för och driver.

Jag vill vara tydlig med att säga att jag är helt övertygad om att detta är den naturliga utvecklingen inte minst för ett land för Sverige som agerar och konkurrerar med innovation och egentligen finurlighet. Vi är det främsta innovationslandet i Europeiska unionen enligt kommissionen. Det gör också att vi har goda förutsättningar att visa vägen.

Den vägen vet vi leder till tillväxt. Den kanske naturligaste vägen till en hållbar tillväxt framåt är att vi just gör den här omställningen. Vi har satt målet att vara bland de främsta fossilfria välfärdsländerna i världen och verkligen visa vägen.

Det är flera av er – Annika Qarlsson, Jessika Roswall, Maria Nilsson och Camilla Brodin – som har tagit upp det. Jag delar uppfattningen att vi bör anamma mycket av det arbete som pågår men också vara vaksamma. Det är den andra delen där jag känner en ganska stor oro över en del av de resonemang som förs framför allt från de stora länderna. Det handlar om frihandel och hur vi förhåller oss till de andra stora ekonomiska blocken. Men det handlar också om hur konkurrensreglerna och statsstödsreglerna hanteras och används.

Jag fick några frågor som jag ska svara på. När det gäller när man kan gå in med i det här fallet till exempel Projects of Common Interest eller vad det nu kan vara i form av olika typer av stöd är det helt uppenbart för oss att det egentligen måste handla om när det finns marknadsmisslyckande. Det är där marknaden inte har lyckats. Därmed hamnar man inte i det som Annika Qarlsson tog upp, nämligen att man tränger ut redan pågående arbete eller där det redan finns privata initiativ.

Det är centralt för oss. Det är inte minst utifrån, för att vara väldigt rättfram, att vi som är ett av de mindre länderna inom Europeiska unionen inte vill ha en situation inom den inre marknaden där de stora länderna kan använda sina ekonomiska muskler för att snedvrída konkurrensen. Där är det inte innovationskraft, forskning, utveckling, effektivitet och annat som i stället vinner mark. Där är vi väldigt tydliga.

Jag fick frågan om vad vi gör. I båda fallen, när det handlar om frihandel och öppenhet, samlar vi länder. Vi är ett av de länder som tar initiativ till att samla likasinnade länder i olika typer av icke-papper och ställningstaganden. Det gäller också till exempel att skriva artiklar.

Vi skrev till exempel när det handlade om öppenhet och strategisk autonomi att det inte får slå över. Det har vi skrivit tillsammans med Nederländerna, Danmark, Spanien med flera för att se till att balansera den drivkraft som vi ändå känner när jag talar med till exempel mina franska och tyska kollegor.

På samma sätt har vi samlat ihop tolv medlemsländer för att skriva till kommissionen om att inte överanvända de olika verktygen så att man snedvrída konkurrensen just på temat finansiella muskler.

Detta är centralt för oss av flera skäl. För Sverige med det intresse vi har och det exportberoende vi har vore det skadligt om det slog över helt. Det är det ena.

Det andra är att vi inte tror att det är vad som i längden kommer att göra att Europeiska unionen hävdar sig. Det är genom att vi är duktigare, mer innovativa och mer effektiva än i många andra delar av världen.

Det finns en del att oroa sig för. Men jag kan försäkra EU-nämnden att vi är aktiva. Jag är personligen besjälad av detta. Vi betonar detta så ofta att man märker på en del av kollegorna: Här kommer de radikala frihandelsvännerna. Vi är ju det. Vi är det för att det andra med tariffer, protektionism och annat har prövats och har misslyckats. Jag kan försäkra att vi tar upp det och kommer att fortsätta att ta upp det.

Sedan gäller det detta med att få hem jobb och annat. Det är klart att vi vill få hem jobb. Men det ska ske därför att vi är effektivare och mer innovativa. Det ska vara genom vår konkurrenskraft och inte att man tvingar fram det genom lagstiftning eller protektionism. Det vore livsfarligt i längden.

Det kom ett antal frågor. När det gäller beroendet av mineral och metaller som är kritiska för till exempel den gröna omställningen tror jag att EU-nämnden känner till att för en del av de kritiska mineralerna och metallerna är det i dag ett land som i vissa delar har 95 procent av marknaden.

Vi såg 2011 när de införde restriktioner, i det är fallet exportrestriktioner, att det innebar en enorm prispeak. Jag tror att det i det fallet var efter en konflikt med Japan. Det är klart att det är ett bekymmer.

Vi vet dessutom om, och hörde Daniel Riazat tala om, de stora problem som finns vid till exempel koboltutvinning i Kongo. Det blir ett bekymmer. Vi vet att vi kommer att behöva enormt mycket mer av de här mineralerna och metallerna. Vi är dessutom oerhört beroende av ett enda land.

Det handlar dessutom om föroreningar, förtryck av löntagares rättigheter, barnarbete och annat. Vi kan inte bara fortsätta att låtsas som

att det inte finns. Det är mot den bakgrunden är det viktigt att vi kan se till vad vi kan göra när det gäller brytning inom unionen.

Det handlar också om, och det vill jag verkligen understryka, att få mycket mer av återvinning och återanvändning. I dag är det väldigt lite av den varan. Så kan vi inte fortsätta. Det går inte att i oändlighet hålla på att gräva efter material, och därför bör det också det vara med.

Sedan kom det några ytterligare frågor. Nu är ju detta inte en diskussion om energi – jag vill dock tillägga att det är ett av mina favoritämnen, herr ordförande – men det är klart att omställningen måste bli fossilfri. Om vi ställer upp målet att bli världens första fossilfria välfärdsland krävs det också att vi gör en övergång så att omställningen blir fossilfri.

Sedan är det så – och det vill jag verkligen betona i sammanhanget – att jag har uppfattat och uppfattar fortfarande att det finns en överväldigande majoritet i Sveriges riksdag för att energimixen i varje medlemsland ska vara upp till varje medlemsland. Ja, vi ställer krav på varandra om att dra ned på koldioxidutsläpp och annat, men när det däremot gäller energimixen är det upp till varje medlemsland att bestämma den.

I Sverige har vi som bekant en energimix med kärnkraft, vattenkraft, vind, biomassa och sol – alltmer sol. Hur den ska utvecklas är ett ställningstagande som Sveriges riksdag gör. Det har vi gjort tidigare, och så förutsätter jag att det förblir.

När det gäller tilläggen har jag ingenting emot dem. Självklart ska energiomställningen bli fossilfri. När det handlar om den gröna omställningen är jag helt övertygad om att det egentligen är den bästa vägen för en hållbar ekonomisk tillväxt och därmed också välfärd.

Anf. 28 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången av alla våra inspel och frågor!

Jag känner att jag fick bra svar i två delar – både vad gäller balansen mellan autonomi och resiliens, där Sverige har en frihandelslinje som vi ska fortsätta att stå upp för, och vad gäller de offentliga stöden och vaksamheten i den delen.

Jag hade dock två delar som jag var lite förvånad över att de inte var med i ståndpunkten från början. Statsrådet kommenterade heller inte dem över huvud taget. Jag tar dem en gång till, för om jag inte får ett positivt svar här tror jag att jag blir tvungen att anmäla en avvikande ståndpunkt.

Den ena delen är det faktum att det i industristrategin inte visas hur industrins omställning kan och ska bidra till Europas klimatmål om att minska koldioxidutsläppen, med de målsatser som vi har varit överens om att ta fram. Den andra delen är att aspekten av jobbskapande inte heller framgår.

Jag är som sagt lite förvånad över att detta inte fanns med i ståndpunkten från början. Jag hoppas att det är någonting som kan tas in. Annars kommer jag att anmäla avvikande ståndpunkt i den delen.

Anf. 29 DANIEL RIAZAT (V):

Jag vill också tacka näringsminister Ibrahim Baylan för att han uppmärksammade och svarade på min fråga.

Jag upplever att regeringen mycket väl känner till, som näringsministern också betonade, den situation som råder i ett antal länder, kanske särskilt vissa, som vi får råmaterial från. Samtidigt känner jag att regeringen inte på ett tydligt sätt i den svenska ståndpunkten i detta ärende vill komma med några ultimativa krav. Jag hade helt enkelt velat ha en ståndpunkt som var lite tydligare när det kommer till vilka krav Sverige ställer på att man ska respektera urfolkens rättigheter och arbetarnas rättigheter och se till att utvinningen av detta råmaterial sker på ett så miljösäkert och klimatsäkert sätt som möjligt. Det gäller såväl i dessa länder som vi har nämnt som i Sverige.

Med anledning av det jag sagt skulle jag vilja anmäla en avvikande mening från Vänsterpartiet i denna del vad gäller tillgång till kritiskt råmaterial.

Anf. 30 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

När det gäller Annika Qarlssons fråga är detta för min del vad hela den här strategin i grund och botten handlar om. Hela inriktningen av industristrategin i de delar som rör utveckling handlar om digital och grön omställning. För mig – det var det jag försökte säga – är det den naturliga vägen för jobbskapande inom unionen och inte minst i vårt land. Vi ser exempel uppe i norr, där vi ju har en blommande omställningsindustri på gång med batterier, grönt stål, grön malm, you name it. Vi ser att det kommer att leda till tiotusentals och åter tiotusentals nya gröna jobb, och det är i grund och botten bra.

Sedan är ju detta bara en del av det jobb som pågår. Ni känner alla till återhämtningsfonden; ni känner till den gröna given i sin helhet. Det är hela inriktningen. Jag tror inte att vi har olika uppfattningar, Annika, om att detta är någonting som i grund och botten är positivt, rätt hanterat, och som kommer att leda till både hållbar tillväxt och fler jobb.

När det sedan gäller Daniel Riazat är det klart att vi driver på i de här frågorna, både inom Europeiska unionen, förstås, och som land. Det jag bara ville påpeka var att det i grund och botten är en ganska stor fara för unionen, och också för oss som land, att vi är så oerhört beroende av ett enda land. Det är ju Kina som dominerar väldigt mycket av detta och som också äger en hel del av de gruvor som finns, till exempel i Kongo och andra delar av Afrika och världen.

Förutom att driva på tror jag att vi också måste se till att lösa en del av de här problemen själva och inte förutsätta att andra hanterat det åt oss.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att Annika Qarlsson också hade en fråga om 55-procentiga utsläpp.

Anf. 32 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack för svaret, statsrådet!

Det är därför jag är lite förvånad – just för att jag uppfattade det som att vi delar bilden av att industrin är en viktig del i omställningen. Industristrategin tar dock inte upp det och tydliggör inte det. För alla de länder där det inte är självklart att även detta ska omfattas är det viktigt att det kommer in. Om det inte finns med i regeringens ståndpunkt att man

ska trycka på för detta kvarstår jag vid att jag i så fall anmäler en avvikande ståndpunkt i den här delen.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Jag vill för protokollets skull säga att det muntliga ordet gäller. Jag har noterat att näringsministern ändå har angett att man står bakom att det är jobbskapande.

Anf. 34 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr ordförande! Ibland tycker man själv att något är så givet att man kanske glömmer att säga det. För mig är detta givet, och vi har ingen annan uppfattning. Jag brukar själv i nästan vartenda anförande, både i landet och i EU-sammanhang, ta upp just att detta i grund och botten handlar om någonting som är oerhört positivt när det gäller en grön omställning som i sin tur leder till både jobb och ekonomisk tillväxt och därmed också till förbättrad välfärd för medborgarna. Jag kan försäkra Annika Qarlssoon att det kommer med också i detta sammanhang.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Annika Qarlssoon skriver ”Tack” i chatten. Det är bra. Då verkar vi vara överens.

Då börjar vi närma oss slutet och en sammanfattning av det här ärendet. Eftersom det är ett diskussionsärende konstaterar jag att det – med de förtydliganden som har gjorts av näringsministern avseende tillväxt, fossilfri energiomställning och jobbskapande med mera – finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna och en avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet.

Då går vi in på dagordningspunkten 7, Slutsatser om den europeiska turismen under nästa årtionde: hållbar, resilient, digital, global och social. Det här är ett beslutsärende.

Anf. 36 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Ordförande! Den här dagordningspunkten rör rådsslutsatser om turism och besöksnäring under det kommande årtiondet. Turismsektorn har tyvärr som bekant drabbats väldigt hårt av covid-19-pandemin och dess konsekvenser. För många medlemsstater har detta varit extremt kännbart. Under det portugisiska ordförandeskapet har hållbar återhämtning därför varit en prioriterad fråga, och rådsslutsatserna ger därför uttryck för att turismen i Europa ska vara hållbar, motståndskraftig, digital, global och social.

Med avstamp i pandemin rör rådsslutsatserna vid flera av turismens framtidsutmaningar, bland annat sektorns motståndskraft vid nuvarande och framtida kriser, små och medelstora företags förutsättningar samt sektorns digitala och hållbara omställningar. Medlemsstaterna rekommenderas att utforma strategier som tar dessa framtidsutmaningar i beaktande, liksom frågor kring bland annat mobilitet, ny teknik och hållbar turism i olika miljöer. Medlemsstaterna uppmanas att dela erfarenheter och lärdomar med varandra.

Kommissionen uppmanas bland annat att ytterligare stödja hållbar och ansvarsfull turism, att genomföra en översikt över finansieringskällor för turism i den fleråriga budgetramen samt att utveckla en strategi för att stödja turismens gröna och digitala omställning.

Regeringen anser att rådsslutsatserna har förbättrats under förhandlingens gång och att de nu är balanserade. Regeringen anser därför att Sverige kan ställa sig bakom utkastet till rådsslutsatser.

Anf. 37 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr ordförande! Detta är ju ett sådant ärende som vi inte har hanterat i näringsutskottet i förväg utan där det direkt blir en beslutspunkt om antagande av rådsslutsatser. Från Sverigedemokraternas sida tycker vi inte att regeringen borde köpa förslaget med hull och hår. Vi har åsikter som vi anser skulle rymmas i den svenska ståndpunkten i stället, så vi kommer att ha en avvikande mening. Den bygger egentligen på att man i slutsatserna bland annat talar om en EU-koordination av turismnäringen, vilket vi vänder oss mot. Den tycker vi uteslutande ska vara en nationell kompetens.

Man inkluderar också, precis som näringsministern redogjorde för, sociala aspekter, vilket vi återkommande motsatt oss alla försök att inkludera – sociala pelaren och dylikt – i olika sammanhang. Det rymms också i vår avvikande mening. Därutöver inkluderas den nya gröna dealen och så vidare i slutsatserna, vilket vi också har åsikter om.

Jag anmäler alltså en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Anf. 38 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Ordförande! Tiden hastar, så jag har inget mer att tillägga.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna.

Dagordningspunkten 8, Slutsatser om datateknik för att förbättra ”bättre lagstiftning”. Det är ett beslutsärende.

Anf. 40 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr ordförande! Det portugisiska ordförandeskapet har lagt fram ett utkast till rådsslutsatser för antagande om datateknologi för att förbättra ”bättre lagstiftning”. Regeringen anser att effektiviserade och förenklade regelverk är en viktig del i att stärka den europeiska och svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. Effektiviserade och förenklade regelverk kan också understödja näringslivets återhämtning efter den pågående pandemin, och användningen av datateknik i lagstiftningsprocessen till förmån för mindre betungande lagstiftning är en viktig del i detta.

Regeringen föreslår därför att Sverige ställer sig bakom utkastet till rådsslutsatser.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Dagordningspunkten 9, Övriga frågor, från a till och med e. Är det någonting som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 42 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Nej, herr ordförande, det är det inte. Om det finns några frågor ska jag försöka besvara dem.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Det verkar inte vara så. Vi noterar informationen.

Då tackar vi statsrådet för närvaro vid dagens EU-nämndssammanträde och önskar lycka till vid det kommande rådsmötet – och naturligtvis, som seden bjuder, en riktigt trevlig och solig helg till näringsministern!

Anf. 44 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Tack så mycket, herr ordförande! Nu kan jag ta med mig att EU-nämnden har lovat en solig helg. Jag får önska er också en sådan.

Anf. 45 ORDFÖRANDEN:

Vi är SMHI:s närmaste vän, det vet du. Tack för i dag, näringsministern!

§ 3 Konkurrenskraftsfrågor – forskning och rymd
Statsrådet Matilda Ernkrans (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 20 november 2020
Återrapport från videomöte den 26 februari 2021
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft – inre marknad och industri samt forskning och
rymd den 28 maj 2021

2020/21:43
21 maj

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Matilda Ernkrans välkommen till dagens EU-nämndssammanträde.

Som seden bör har vi återrapport från videomöte den 20 november 2020, rymd, och återrapport från videomöte den 26 februari 2021, forskning. Är det någonting som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 47 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

När det gäller båda dessa återrapporter har jag inget att rapportera utöver vad redan EU-nämnden har fått.

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 10, Forskning, icke lagstiftande verksamhet: Förordningen om bildande av det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem, Euro HPC. Det är fråga om en allmän riktlinje och ett beslutsärende.

Anf. 49 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Euro HPC är ett initiativ för att öka tillgången till superdatorer i Europa. Detta sker genom ett så kallat gemensamt företag som bildades redan 2018 efter beslut i ministerrådet.

I september 2020 presenterade EU-kommissionen ett förslag till en reviderad förordning som utgör en fortsättning på det befintliga initiativet. Enligt EU-kommissionens förslag skulle Euro HPC använda en centraliserad finansiell administration, det vill säga att beslut och utbetalningar av medel inklusive nationella bidrag skulle hanteras av det gemensamma företaget. Denna modell är inte förenlig med svenska regler och metoder för implementering, och regeringen har därför varit mycket kritisk till denna del av förslaget liksom även utbildningsutskottet.

Frågan om centraliserad finansiell administration har varit svårförhandlad. Ordförandeskapet och EU-kommissionen har inte förrän nyligen accepterat en annan lösning, efter mycket stort arbete inte minst från svenskt håll.

Den nya modellen innebär att det kommer att ske en tidsmässig koordinering av de utbetalningar som kommer till deltagarna från det gemensamma företaget och från deltagande länder. Det kommer även att finnas en vetorätt för deltagande länder vad gäller alla bidragsbeslut som inkluderar deras nationella finansiering. Sammantaget innebär förändringarna att den finansiella administrationen nu är förenlig med svenska regler.

Jämfört med EU-kommissionens förslag har det också tillkommit

ytterligare en ändring som regeringen är positiv till. Den innebär att Euro HPC inte bara ska finansiera nya superdatorer utan även uppgradering av befintliga superdatorer, vilket är mer kostnadseffektivt än att bygga nya.

Slutligen vill jag även nämna att förhandlingen också har inkluderat frågan om EU:s strategiska autonomi. I förordningen finns skrivningar som handlar om att begränsa vilka leverantörer som kan anlitas vid upphandling av superdatorer. Regeringen hade föredragit att ersätta begreppet ”strategisk autonomi” med något annat, eftersom detta begrepp är otydligt och kan tolkas olika. Regeringen kan dock nu acceptera att begreppet ”strategisk autonomi” används.

Därmed avser jag att läsa upp regeringens förslag till ståndpunkt, som lyder:

”Regeringen anser att det har stor betydelse att svenska och europeiska aktörer har tillgång till superdatorer med prestanda av högsta internationella klass. Datorerna kan komma att skapa helt nya möjligheter för forskning, teknikutveckling och innovation, vilket till exempel kan ge viktiga bidrag för arbetet med en hållbar utveckling.

Regeringen anser att de satsningar som behövs på superdatorer i Europa går bortom de förmågor som enskilda länder har möjlighet till vad gäller finansiering och genomförande. Enligt regeringen finns det därför ett tydligt europeiskt mervärde med initiativet.

Regeringen stöder den reviderade modell som föreslås för den finansiella administrationen av det gemensamma företaget. I förhandlingen har regeringen vidhållit sina kritiska synpunkter mot det förslag som EU-kommissionen lade fram. Den reviderade modellen är förenlig med svenska regler och metoder för implementering.

Regeringen ser positivt på att det gemensamma företaget även kan finansiera uppgradering av superdatorer. Det kommer bidra till att redan gjorda investeringar nyttjas på ett effektivare sätt.

Regeringen hade föredragit om begreppet strategisk autonomi inte hade använts i de artiklar som handlar om att begränsa vilka leverantörer som kan anlitas vid upphandling av superdatorer. Begreppet är inte definierat och olika länder och olika aktörer har olika uppfattning om dess innebörd. Regeringen anser ändå att de aktuella artiklarna nu kan accepteras.

Regeringen anser att den allmänna inriktningen för förordningen om EuroHPC kan godkännas.”

Därmed är jag beredd att svara på frågor och synpunkter.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Det här har tidigare skickats ut i skrift. Vi är naturligtvis glada för att statsrådet läste upp det, men för framtiden är det så att om det finns i skrift har EU-nämnden redan tidigare fått del av det.

Anf. 51 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Tack, statsrådet, för föredragningen! Jag vill betona att vi tidigare var oroliga för en del i den här skriften. Nu har det ändrats, och vi ser positivt på att regeringen har lyssnat på de förändringar som vi önskade. Moderaterna är därför positiva till det här ärendet.

Anf. 52 MARIA NILSSON (L):

Vi lyssnade ju på statsrådets föredragning i utbildningsutskottet. Det jag inte noterade då men som jag nu har blivit lite orolig för och skulle vilja be statsrådet att förtydliga handlar just om begreppet ”strategisk autonomi”. Innebär det att insatsdelar från tredjeland inte kan användas i byggandet av de här superdatorerna?

Anf. 53 ROBERT STENKVIST (SD):

Ordförande! Jag vill bara upprepa vad jag sa i utbildningsutskottet och poängtera att det tydligen går att ändra och förhandla sig till förändringar i de förslag som kommer. Jag gratulerar regeringen till förändringarna till det bättre i förslaget.

Anf. 54 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Tack, ordförande, för förtydligandet när det gäller uppläsandet av ståndpunkten! Det förenklar hanteringen om jag inte behöver läsa hela ståndpunkten. Jag tackar också för de positiva orden från Moderaterna och Sverigedemokraterna.

Om jag ska försöka att svara på Maria Nilssons fråga är det min bedömning att insatsdelar från tredjeland kan användas. Det är ju endast så att det här kan innebära begränsningar om det är risk för säkerhet och autonomi. Den bedömning som vi har gjort här är inte att det per automatik är så att det här utesluts, utan man kommer att kunna använda delar också från tredjeland. Begränsningen handlar om andra delar.

Sverige hade som sagt föredragit om vi hade kunnat använda ett annat begrepp. Faktum är dock att det här begreppet är etablerat på flera olika områden när det gäller EU-samarbetet. Vi behöver därför också ta ansvar för att vi är väldigt, väldigt delaktiga i hur vi uttolkar och använder begreppet ”strategisk autonomi” så att det blir så som vi vill ha det, alltså så öppet som möjligt så att vi kan bygga på forskning, innovationskraft och attraktivitet, som är till fördel för oss.

Vi hade som sagt föredragit ett annat begrepp, men vi tycker nu att vi kan acceptera det här eftersom det är viktigt att vi är mycket aktiva i att det blir klokt använt inom EU så att det är till fördel också för ett land som Sverige. Jag tror att ni hade en liknande diskussion också under ett tidigare ärende, och det gäller samma sak här.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går in på dagordningspunkt 11, Slutsatser om en fördjupning av det europeiska forskningsområdet: att skapa attraktiva och hållbara karriärer och arbetsvillkor för forskare och göra kompetenscirkulation till ett faktum. Detta är ett beslutsärende.

Anf. 56 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det här är rådsslutsatser om att ge forskare attraktiva och hållbara karriär- och arbetsvillkor samt förverkliga kompetenscirkulationen.

Det är en viktig prioritering för det portugisiska ordförandeskapet. Det handlar om forskningen som yrke och de karriär- och arbetsvillkor som finns för forskare. Utgångspunkten är att goda villkor för forskare är en grundförutsättning för framgångsrik forskning och innovation.

Rådsslutsatserna är ovanligt omfångsrika och behandlar en mängd olika aspekter och frågor vad gäller forskarkarriärer. Exempelvis är det frågor som är kopplade till mobilitet mellan länder, sektorer och discipliner och villkor för unga forskare och forskarutbildning. Andra frågor gäller attraktivitet i forskaryrket, jämställdhet och statistisk uppföljning av mobilitet.

Regeringen välkomnar rådsslutsatserna och instämmer i vikten av goda villkor för forskare. Det är ett sakområde som är viktigt för kvaliteten i forskningen och som bland annat behandlas i den forsknings- och innovationsproposition som riksdagen nyligen har ställt sig bakom.

Under förhandlingen har regeringen starkt betonat vikten av att rådsslutsatserna inte inkräktar på den nationella kompetensen som gäller inom området. Det har bland annat gällt skrivningar som gäller utformningen av forskarutbildningar och karriärvägar.

Ett viktigt stycke som tillkommit efter ett svenskt förslag tar upp problemet med hat och hot mot forskare. Det är ett problem som riskerar att påverka såväl den demokratiska utvecklingen som forskningssystemets förmåga att utveckla och kommunicera nya forskningsresultat. Jag ser det därför som mycket positivt att frågan nu uppmärksammas också på EU-nivå utifrån Sveriges förslag.

Det var det jag tänkte säga utöver den skriftliga ståndpunkt som redan har skickats till EU-nämnden. Därmed är jag beredd att svara på frågor och synpunkter.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Statsrådet använde en helt korrekt modell. Det här brukar vi kalla för kompletterande mervärde, något som är väl bekant för EU-nämndens ledamöter. Man fyller på ståndpunkten med ytterligare synpunkter och uppfattningar – helt korrekt hanterat.

Ingen har begärt ordet när det gäller denna ståndpunkt. Jag konstaterar därför att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går in på dagordningspunkt 12, Ett förnyat europeiskt forskningsområde – förberedelse av genomförandet av ett ambitiöst europeiskt forskningsområde rustat för nästa årtionde. Det här är en diskussionspunkt.

Anf. 58 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Målsättningen att EU ska skapa ett europeiskt forskningsområde, ERA, med fri rörlighet för forskare, vetenskapliga rön och teknik anges i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget.

Arbetet med ERA har pågått sedan år 2000, och nu sker en process som syftar till att göra en insats för att öka tempot i det arbetet. Det portugisiska ordförandeskapet planerar en policydiskussion vid KKR den 28 maj om förnyelsen av det europeiska forskningsområdet ERA.

EU-kommissionens har lanserat en expertgrupp, ERA Forum for Transition, som består av representanter från medlemsstaterna och EES-

och Eftaländerna. Denna expertgrupp ska under 2021 föreslå hur styrningen av ERA kan fortsätta att utvecklas. Man ska också ta fram förslag om en agenda i form av en så kallad europeisk pakt för forskning och innovation.

Ordförandeskapet har tagit fram ett diskussionsunderlag med frågor som sammanfattningsvis handlar om hur forskning och innovation kan bidra till framtidens Europa och förnyelsen av det europeiska forskningsområdet ERA samt om en inre marknad för forskare och dess implementering.

EU-nämnden har fått ståndpunkten tillsänd sig skriftligt. Jag vill dock nämna en fråga som jag tycker är viktig, nämligen att allmänheten måste få mer insyn i och kunskap om hur forskning bedrivs och forskningssystemet fungerar. Om denna kunskap ökar menar jag att även förtroendet för forskning och forskningsresultat kan öka. Det behövs öppenhet och transparens. I sammanhanget är förstås öppen tillgång till publikationer en viktig komponent. Att information om ERA, det europeiska forskningsområdet och den europeiska forskningspolitiken sprids är en del av den kunskapsspridning som jag menar kan stärka förtroendet för forskning.

Det var det jag ville säga utöver den skriftliga ståndpunkt som, som sagt, redan finns tillsänd EU-nämnden.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Vi kan bara konstatera att det här är början på en ny era.

Anf. 60 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Jag instämmer, och det är en bra era som inleds här.

Vi är särskilt glada från Moderaternas sida att man påpekar att det är viktigt att allmänheten ser vad den får för nytta av forskningen. Vi är också särskilt glada att det står att excellensprincipen ska fortsätta att råda för detta. Det tycker vi är viktigt, så vi är tacksamma för att det finns med.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Är det något som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 62 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Nej, det är det inte – inte utöver att det är självklart att vi nämner excellens också i de här sammanhangen, så det är bra att det har noterats.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går in på dagordningspunkt 13, Slutsatser om en ny rymd för människor. Det är lätt att man svävar iväg i tankarna när man ser en sådan rubrik. Det är ett beslutsärende.

Anf. 64 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! På konkurrenskraftsrådets möte den 28 maj kommer det portugisiska ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser om A New Space for People att tas upp för antagande.

Tyvärr saknas det en riktigt bra svensk översättning av denna titel. Men New Space, som vi också kan kalla den nya rymdverksamheten, kännetecknas av en snabb utveckling och omvandling, nya sätt att använda rymdinfrastrukturen och en tilltagande kommersialisering där privata och offentliga intressen samspelar.

Antalet aktörer på rymdområdet ökar globalt. Sverige, som är en långvarig rymdnation, och Europa måste därför vara aktiva i arbetet med att stärka sin konkurrenskraft på området.

Förslaget till rådsslutsatser bygger vidare på bland annat rådsslutsatserna från juni 2020 om rymd för ett hållbart Europa och rådsslutsatserna från november 2020 om riktlinjer om Europas bidrag till fastställandet av huvudprinciper för den globala rymdekonomin.

I rådsslutsatserna konstateras att den snabba omvandling och expansion som rymdsektorn genomgår globalt ställer krav på ett nytt europeiskt förhållningssätt till rymdverksamhetens möjligheter. Den nya utvecklingen på rymdområdet bidrar och har potential att bidra ytterligare till unionens övergripande mål, även när det gäller den gröna och den digitala omställningen. Den kan även bidra till andra politikområden och till ekonomi, miljö- och klimatarbete och samhällsutveckling på europeisk nivå. Den potentialen ska vi ta till vara.

I rådsslutsatserna uppmanas kommissionen bland annat att främja regelbunden utvärdering av hur rymdverksamheten gynnar och bidrar till den europeiska ekonomin. Kommissionen uppmanas också att föreslå en innovationsstrategi för den nya rymdverksamheten.

Regeringen har med utgångspunkt i den svenska rymdstrategin under förhandlingarna säkerställt att rådsslutsatserna förmedlar en rättvisande beskrivning av läget för europeisk rymdindustri och dess behov, samhällsnytta och utmaningar samt att vi formulerar förslag för hur en europeisk rymdverksamhet kan och bör utvecklas i samarbete mellan medlemsstaterna, EU och Esa.

Regeringens övergripande hållning är att beskrivningen av den europeiska rymdverksamheten i den senaste versionen av rådsslutsatserna är rimlig och rättvisande till sitt innehåll. Regeringens bedömning är att förslaget till rådsslutsatser ligger väl i linje med den svenska rymdstrategin från 2018, som bland annat anger att rymdverksamhet bör bedrivas utifrån ett helhetsperspektiv där nyttan för samhället står i centrum, och att verksamheten bör baseras på en stark rymdindustri och rymdforskning av hög kvalitet så att Sverige kan fortsätta vara en stark rymdnation.

Förhandlingarna i rådsarbetsgruppen har framför allt inneburit förtydliganden. Utifrån detta har regeringen presenterat sin ståndpunkt till EU-nämnden. Jag stannar därför där och är beredd att svara på frågor.

Anf. 65 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Vi tycker att det här är viktiga punkter, och det kommer fram mycket bra i rådsslutsatserna.

Vi är dock lite besvikna över att det inte är så mycket som står med i den svenska ståndpunkten, som vi tycker att det är viktigt att få fram. Vi tänker inte anmäla någon avvikande mening, men vi hade önskat att det hade stått mer där – till exempel om det helt nya förhållningssättet att minska och förenkla reglerna och minska marknadshinder så att det kan bli mer kommersialiserat och Sverige kan bli mer konkurrenskraftigt och

även få ökad innovation. Vi hade önskat ha med det i ståndpunkten, men vi ser att det inte står med i rådsslutsatserna.

2020/21:43
21 maj

Anf. 66 DANIEL RIAZAT (V):

Herr ordförande! Vi har i utbildningsutskottet tagit upp frågan om den oro vi har över den ökade kommersialiseringen av rymdverksamheterna. Även om det kan finnas positiva delar i den privata sektorn inom rymdindustrin finns det också en viss oro, särskilt med tanke på att det finns stora intressen som inte alltid går i linje med olika länders intressen – inklusive vårt eget lands.

Jag tänkte höra om statsrådet kort kan förklara regeringens syn på just den ökade kommersialiseringen.

Jag hade också velat ha med något som handlar om exempelvis skydd av den personliga integriteten eftersom vi vet att man använder sig av rymdteknik för övervakning. Man använder sig av satelliter etcetera för övervakning.

Jag hade också önskat att det hade lagts lite mer tyngd på klimat och miljö. Det nämns i den svenska ståndpunkten, men vi hade önskat att det funnits ett förtydligande.

Om jag kan få några kommentarer från statsrådet meddelar jag hur Vänsterpartiet ställer sig till denna punkt.

Anf. 67 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Först till Marie-Louise Hänel Sandström från Moderaterna. Ja, det är alltid en avvägning hur mycket eller lite man ska skriva i ståndpunkten. Men jag tar med mig synpunkten, för framtiden om inte annat.

Den här gången valde vi en lite kortare svensk ståndpunkt, framför allt för att regeringen har valt att se till helheten.

Vi tycker verkligen att det redan från början var väldigt bra rådsslutsatser. Vi har under den här tiden kunnat säkerställa att det har gjorts några ytterligare förtydliganden, men som helhet ligger de väldigt väl i linje med det som är den svenska rymdstrategin som riksdagen har klubbat.

Den här gången valde vi en lite kortare ståndpunkt, helt enkelt utifrån bedömningen att rådsslutsatserna som helhet fungerar väl med det som är svenska prioriteringar. Jag får ta med mig synpunkten för framtiden, men det är alltid lite av en avvägning hur långa eller korta ståndpunkterna ska vara. Vi valde så här den här gången.

När det gäller frågorna från Vänsterpartiet och Daniel Riazat är det ju så att privata och kommersiella aktörer har funnits sedan tidigare. Det nya är att det är fler privata aktörer som har ekonomiska och tekniska möjligheter att konstruera satelliter och få dem uppsända. Det är väl främst i USA som den privata uppskjutningsförmågan har blivit verklighet och då med beställningar från Nasa.

På ett sätt menar regeringen att det här är en utveckling av rymdverksamheten som gör den mer lik andra industrisektorer. Det ställer ökade krav på tillsyn från myndigheter i berörda länder, och det behöver man naturligtvis ta ansvar för utifrån hur det ser ut.

Det kommer också att öka trängseln i rymden, och det blir sannolikt mer rymdskrot. Här finns det en hel del internationella projekt som ska

hitta tekniska lösningar för att ta ned rymdskrotet från rymden och hitta en balans. Det är viktigt att vi har en balans mellan det som är rymdverksamhetens samhällsnytta och en fortsatt hållbar användning av rymden. Inte minst eftersom rymdverksamheten är viktig för bland annat miljö- och klimatövervakningen är det viktigt att vi säkerställer att vi har en hållbar användning av rymden. Sverige är också mycket aktivt i de olika forum där det här diskuteras.

För svensk del får vi påminna oss om att de ballonger och sondraketer som man experimenterar med inom Esranges verksamhet är inget som vi skjuter upp i rymden, så för vår del är det här kanske aktuellt först den dag vi kommer att göra det. Av den anledningen har vi ändå en utredning som ser över rymdlagen, som ska återkomma i höst med bland annat hur vi ser på hur vi behöver hantera detta från svensk sida och vad vi behöver ha för regler kring detta. Vi har också ett uppdrag till Rymdstyrelsen, som ska återkomma till regeringen med en aktuell rymdlägesbild som också beskriver och hanterar den rymdverksamhet som vi behöver ta hänsyn till den dagen vi har den förmågan.

Så vill jag svara, tror jag. Det blev ett lite långt svar, men så vill jag ändå svara på frågan.

Det är viktigt att vi fortsätter att vara aktiva i den här frågan. Det är vi också, inte minst i FN-sammanhang. Rymden är ju en global allmänning som inte känner några gränser, och vi måste ta ansvar för att vi har ett hållbart nyttjande av rymden också för framtiden.

Jag stannar där. Nej, ursäkta! Jag glömde ju svara på frågorna om den personliga integriteten. Förlåt!

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Det är bra att statsrådet är observant.

Anf. 69 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det jag ska säga där är att det finns en datapolicy som EU har tagit fram för till exempel Copernicus. Den upplösning som kan ges där kan gå ned till tio meter. Då har man liksom fri och öppen tillgång till data. Med den uppösningsnivån blir informationen om individer eller egendom inte meningsfull. Det finns en gräns där, helt enkelt, så där handlar det mer om beskrivningar av miljön och förändringar över tid. Skyddet för själva Copernicusinfrastrukturen är omfattande för att undvika störning och manipulering.

Samtidigt ska sägas att det finns kommersiella satellitdata som ger en upplösning ned till decimeternivå och som finns öppen och tillgänglig mot en avgift. Det finns i dag ingen möjlighet att styra bort sådana satelliter, som flyger över Sverige och fotograferar och på andra sätt samlar in data.

Det är viktigt, vill jag ändå säga, att skydda den personliga integriteten inom ramen för det europeiska rymdprogrammet. Det är viktigt att vi hanterar och gör det. Samtidigt går det inte att vara naiv i detta. Vi måste liksom hitta en balans också här mellan det öppna samhällets behov av information och individens integritet. Min bedömning är att det finns en balans när det gäller Copernicus och de europeiska rymdprogrammen, men vi behöver fortsätta bevaka detta.

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Med fokus på statsrådets inlägg om allmänning kan man fundera på: Gäller allemansrätten uppe i rymden? Nåväl, det är en fråga för framtida forskare att reflektera över.

Anf. 71 DANIEL RIAZAT (V):

Vad gäller de tre olika frågor som jag ställde fick jag bra svar på två av dem, när det kommer till klimat och miljö och när det kommer till den personliga integriteten. När det däremot kommer till just kommersialiseringen ser jag att det finns en problematik med en alltmer ökad kommersialisering i USA. Som statsrådet nämnde har vi exempelvis det företag som är kopplat till Tesla och som tar över mer och mer av marknaden. Risken finns att det blir ett fåtal aktörer med väldigt stora ekonomiska resurser som kommer att ha det största inflytandet när det kommer till rymdverksamheten. Det menar jag är en farlig utveckling ifall vi menar allvar med att rymden ska vara till för alla länder och att det ska finnas en blandning av privata och offentliga aktörer.

Med anledning av detta skulle jag vilja anmäla en avvikande mening från Vänsterpartiet.

Anf. 72 ORDFÖRANDEN:

Är detta något som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 73 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Nej, det är det inte. Jag försökte ge svar på frågorna, men jag hör vad Vänsterpartiet säger. Jag har inget mer att tillägga.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet.

Då går vi in på dagordningspunkt 14, Slutsatser om rymden för människor i europeiska kustområden. Det är ett beslutsärende.

Anf. 75 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! På konkurrenskraftsrådet den 28 maj kommer också detta upp för antagande: ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser om rymdverksamhetens nytta för människor i europeiska kustområden. Sverige har faktiskt en av Europas längsta kuster, så detta är i allra högsta grad en angelägenhet också för oss.

I rådsslutsatserna konstateras att framför allt de tjänster som jordobservationsprogrammet Copernicus och satellit- och navigeringsprogrammen Galileo och Egnos erbjuder bör utnyttjas fullt ut i unionen med avseende på samhällsutveckling och ekonomisk utveckling.

Rådsslutsatserna framhåller bland annat att de europeiska kustområdena, som ofta kan ha stora befolkningscentrum och en intensiv ekonomisk aktivitet, ännu inte fullt ut betjänas av de data och tjänster som Copernicus tillhandahåller. De europeiska kustområdenas särskilda karaktärsdrag som gränsregioner mellan hav och land ställer krav på ett flerdimensionellt förhållningssätt för att man bättre ska kunna förstå och tillgodose områdenas behov. Det skulle underlättas om Copernicus olika

tjänsteområden, särskilt land- och marintjänsterna, vore bättre integrerade. Men det finns till exempel luckor i mätningarna av nyckelvariabler för kustområdenas ekosystem som kräver ökad europeisk samordning och samarbete för att täppas igen.

Kommissionen uppmanas att utveckla ett samordnat förhållningssätt för att integrera och bredda utnyttjandet av satellitbaserade tjänster, särskilt från Copernicus. Och det bör ske med lösningar som möter användarbehoven i kustområdena och som är komplement till nationell miljöövervakning.

Vidare uppmanas kommissionen bland annat att utveckla en genomförandeplan för användning av rymdtjänster och data i tjänsteutvecklande näringslivssektorer.

Slutligen uppmärksammar rådsslutsatserna Galileosystemets viktiga stöd till räddningstjänst vid katastrofer i kustområden.

Regeringen har med utgångspunkt också här från den svenska strategin under förhandlingarna säkerställt att rådsslutsatserna förmedlar en rättvisande beskrivning av de särskilda behov och utmaningar som kustområdena har genom sin belägenhet på gränsen mellan land och hav, att man tydliggör kopplingen mellan å ena sidan kustområdenas särskilda behov och utmaningar och å andra sidan unionens vidare klimatarbete och att de förmedlar en rimlig och rättvisande beskrivning av hur rymdverksamhetens tjänster och produkter kan bidra till bättre förståelse för miljö- och klimatutmaningar i kustområdena och därmed på ett hållbart vis även till ökad samhällsnytta i dessa områden.

Regeringens övergripande hållning är att beskrivningen av den europeiska rymdverksamhetens möjligheter att möta kustområdenas behov i den senaste versionen av rådsslutsatserna är rimlig och rättvisande till sitt innehåll. Regeringen bedömer även i det här fallet att förslaget till rådsslutsatser ligger mycket väl i linje med den svenska rymdstrategin från 2018, som anger att rymdverksamheten ska bedrivas utifrån ett helhetsperspektiv där nyttan för samhället står i centrum. Förhandlingarna i rådsarbetsgruppen för rymd har framför allt inneburit förtydliganden och smärre kompletteringar i förslaget. Av den anledningen har vi till EU-nämnden skickat den svenska ståndpunkten, där vi anser att vi kan ställa oss bakom dessa rådsslutsatser.

Med detta kan jag svara på frågor.

Anf. 76 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Jag ska inte upprepa för mycket från föregående ärende, men jag tror att vi från Moderaterna är vana vid att det står ganska mycket i svenska ståndpunkter, eftersom det är det vi fattar beslut om. Detta var dessutom ett nytt ärende när vi fick upp det i utbildningsutskottet i tisdags.

Vad som också har framkommit i föregående ärende är att rymden är viktig just för miljöövervakning. Nu när vi pratar om våra kuster hade jag egentligen önskat att få mer betonat i den svenska ståndpunkten hur viktigt Copernicus arbete är och hur det kan hjälpa oss just när det gäller miljön.

Anf. 77 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi gjorde samma bedömning med det här ärendet. Det är som helhet väldigt bra rådsslutsatser, som ligger mycket väl i linje med den svenska rymdstrategin. Vi gjorde den här gången bedömningen att ha

en lite kortare ståndpunkt. Men, som sagt, det är avvägningar. Jag tar med mig önskemålen för framtiden. Vi får se om vi kan tillgodose dem bättre när det gäller ståndpunkterna, men så här ser det ut i dag.

2020/21:43
21 maj

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Dagordningspunkt 15, Mot en bättre ställning för EU när det gäller rymdtrafikledning, är en diskussionspunkt.

Anf. 79 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det portugisiska ordförandeskapet har som sagt aviserat en policydiskussion om rymdtrafikledning, Space Traffic Management, STM. Den kommer att hållas på konkurrenskraftsrådets möte den 28 maj.

Behovet av någon form av internationellt regelverk, standard eller liknande för rymdtrafikledning och därmed behovet av ett EU-samordnat förhållningssätt i frågan har uppmärksamats i ökande utsträckning sedan flera år. Anledningen är att trafikvolymen och trängseln i rymden runt jorden blir allt större, och det hotar hållbarheten och säkerheten för rymdinfrastrukturen och dess verksamheter. Mängden rymdskrot ökar också, som vi faktiskt talade om vid en tidigare punkt på dagordningen.

På sikt hotas möjligheterna att även i framtiden kunna förlita sig på rymdverksamhet för den europeiska samhällsutvecklingen, miljö- och klimatutvecklingen och den ekonomiska tillväxten.

Kommissionen presenterade i mars 2021 ett så kallat icke-papper om utmaningarna inom rymdtrafikledning, och medlemsstaterna överlag välkomnade icke-papperet och höll med kommissionen om behovet av att skyndsamt arbeta fram en gemensam STM-strategi för Europa. Medlemsstaterna framhöll även vikten av en internationell ram för samordningen kring STM i internationella forum.

Regeringens förslag till svensk ståndpunkt tar också här sin utgångspunkt i den nationella rymdstrategin, som riksdagen ställde sig bakom i november 2018. Vi har, som sagt, skickat den skriftliga ståndpunkten till EU-nämnden.

Med detta är jag beredd att svara på frågor.

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Ingen har begärt ordet. Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Sedan är det övriga frågor om forskning och rymd. Är det något där som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 81 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Som ni ser finns det ett antal informationspunkter på agendan. Regeringen avser inte att uttala sig med anledning av dessa.

Anf. 82 ORDFÖRANDEN:

Då noterar vi informationen.

2020/21:43
21 maj

Vi tackar statsrådet för närvaron vid dagens sammanträde, önskar lycka till vid kommande rådsmöte och önskar naturligtvis en trivsamt och soligt helg.

Anf. 83 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Tack så jättemycket! Jag önskar naturligtvis EU-nämndens ledamöter och kansli detsamma när det blir dags för lite helg och ledighet. Tack för denna överläggning!

Anf. 84 ORDFÖRANDEN:

Innan statsrådet kommer in vill jag tala om att under dagordningspunkt 7 är regeringens ståndpunkt nu reviderad, också skriftligen. Det blev utskickat i morse, om det är någon som eventuellt har råkat missa detta. Det gäller dagordningspunkt 7, Ekologiskt jordbruk – handlingsplan för utveckling av den ekologiska produktionen i EU. Innan statsrådet kommer in tänker jag läsa upp tillägget till ståndpunkten. Det står så här längst ned, efter ursprungsförslaget till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att vägledande principer i handlingsplanen ska vara marknadsorientering, stärkt konkurrenskraft och lika konkurrensvillkor, stärkta miljö- och klimatambitioner, mer fokus på resultat samt förenkling.

Det gäller alltså dagordningspunkt 7 och ett tillägg till ståndpunkten.

Då är statsrådet Jennie Nilsson på plats. Välkommen till dagens EU-nämndssammanträde! Ursäkta att vi är lite försenade, men det har varit viktiga och nödvändiga diskussioner kring övriga punkter.

Då går vi in på återrapport från videomöte den 26 april 2021. Är det något som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 85 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Nej, det är det inte. Handlingarna är utskickade. Vi kan svara på frågor om det finns några, men vi har inga ytterligare kommentarer där.

Anf. 86 ORDFÖRANDEN:

Bra! Då noterar vi informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 3 om reformpaketet för den gemensamma jordbrukspolitiken, CAP, efter 2020. Det är en riktlinjedebatt, och det är en diskussionspunkt.

Anf. 87 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Ordförande! På rådsmötet har ordförandeskapet för avsikt att nå en överenskommelse om CAP-reformen. Parallellt med rådsmötet kommer trepartssamtal att pågå för att lösa ut de frågor som återstår. Det har under våren varit intensiva förhandlingar för att hålla tidsplanen. Samtidigt återstår det att lösa ut flera viktiga frågor innan en överenskommelse är möjlig.

Miljö- och klimatfrågor är de kanske mest politiska frågorna inför slutförhandlingarna. De frågor som återstår att lösa ut här handlar om de obligatoriska villkoren, konditionaliteten och regelverket för det nya miljöprogrammet i pelare 1.

En viktig fråga här är också storleken på öronmärkning för miljö- och klimatåtgärder. Här har regeringen en flexibel hållning och kan stödja en öronmärkning som är högre än rådets allmänna inriktning. För regeringen är det viktigt att i slutförhandlingarna verka för att grundvillkoren ger förutsättningar för att miljö- och klimatnyttan blir stor i förhållande till de

administrativa konsekvenserna samt för att kraven kan anpassas till nationella förutsättningar.

En annan politisk fråga som återstår i förhandlingarna rör inkomststödet och handlar om vilka åtgärder för att rikta stöden som ska vara obligatoriska och i vilken omfattning. Här verkar Europaparlamentet för att både omfördelningsstöd och takbelopp ska bli obligatoriska, vilket skulle innebära att stöden omfördelas från större till mindre gårdar.

Regeringen vill här se en så hög grad av frivillighet som möjligt. Men vi behöver vara beredda på att acceptera att kompromisser om omfördelningsstöd och/eller takbelopp införs, eftersom läget i förhandlingarna är låst.

Vi menar samtidigt att nedtrappning av stöd vore en åtgärd att föredra. Regeringen anser att ett stort omfördelningsstöd vore minst fördelaktigt för svenska förhållanden. Det skulle riskera att leda till negativa konsekvenser för aktiva lantbrukare, inte minst i skogs- och mellanbygd. Regeringen anser därför att även ett obligatoriskt takbelopp med avdrag för arbetskostnader är en tänkbar kompromiss för att undvika ett omfördelningsstöd. En sådan lösning innebär små konsekvenser för ett fåtal lantbrukare.

Europaparlamentets förslag om inkludering av arbetsrätten i konditionaliteten i CAP är en viktig politisk fråga som kvarstår. Så sent som denna veckan har ordförandeskapet tagit fram ett nytt kompromissförslag som innebär en inkludering av förbättrade arbetsvillkor i målen för CAP. Det skulle innebära att medlemsstaten skulle göra en utvärdering av sina förhållanden och vidta riktade åtgärder.

Vi bedömer att det är ett steg i rätt riktning. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att utformningen inte kommer i konflikt med den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Vad gäller den horisontella förordningen finns det en preliminär kompromiss om genomförandemodell. Således är det inte mycket kvar att förhandla om. En viktig fråga som kvarstår är jordbruksreserven där Europaparlamentet vill ha en mer omfattande reserv som dessutom finansieras med medel som inte kommer från CAP. Ordförandeskapets bedömning är att rådet kan flytta sig mycket lite från sin position vad gäller reserven, vilket också är regeringens inställning.

När det gäller den samlade marknadsordningen har Europaparlamentet i det senaste trepartssamtalet dragit tillbaka flera av de ändringsförslag som skulle ha inneburit minskad marknadsorientering. Parlamentet har till exempel reducerat kravet på intervention från fyra nya produkter till en produkt; socker kvarstår.

I slutförhandlingarna prioriterar regeringen, liksom tidigare, en bibehållen marknadsorientering. Men Europaparlamentet har gjort en hel del eftergifter, och rådet behöver visa flexibilitet för att nå en överenskommelse, exempelvis när det gäller socker.

Regeringens bedömning är att förhandlingarna här har utvecklat sig i en mer positiv riktning än vi tidigare trodde. Vad avser Europaparlamentets förslag om att importerade produkter ska produceras enligt EU:s regelverk stöder regeringen ordförandeskapets initiativ till en gemensam deklaration och att frågan på så sätt lyfts ur CAP-förhandlingarna.

Sammanfattningsvis återstår en rad politiskt viktiga frågor att lösa ut. Att lyfta frågor på politisk nivå kan vara det som behövs för att komma framåt och nå en överenskommelse.

Regeringen stöder ordförandeskapets ambition att nå en överenskommelse och kommer att verka konstruktivt för att söka kompromisser som i så stor utsträckning som möjligt är i linje med de svenska vägledande principerna om en ökad miljö- och klimatambition, stärkt konkurrenskraft och lika konkurrensvillkor, förenkling och marknadsorientering.

Anf. 88 DANIEL RIAZAT (V):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

När det kommer till den gröna arkitekturen vill vi att regeringen ska arbeta i linje med Europaparlamentets förslag där de föreslår 30 procents öronmärkning till miljösystemet i pelare 1. Är det något som regeringen kan ställa sig bakom?

Vi vill också att regeringen arbetar för att takbelopp blir en obligatorisk åtgärd för alla medlemsländer.

De två sakerna vill jag ha svar på innan jag meddelar hur Vänsterpartiet ställer sig till dagens ståndpunkt.

Anf. 89 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången inför förhandlingarna!

Vi står bakom regeringens ståndpunkt här. Jag vill bara delge en del av det som vi tycker är viktigt att poängtera. Det är bland annat viktigt med ett fortsatt stöd till våra jordbrukare, för att på sikt kunna göra jordbruket mer lönsamt. Vi välkomnar en starkare marknadsorientering i jordbrukspolitiken med principen att bonden ska få bra betalt för sin produkt, genom en ökad flexibilitet och mer frihet för medlemsländerna. Jordbrukaren måste kunna lägga mindre tid på administration och mer tid på sitt företag och jordbruk.

Vi välkomnar också att det blir lättare att jämföra konkurrensvillkor mellan länder så att man får ett större tryck på medlemsländerna att införa reformer nationellt.

Vi tycker fortfarande att det är olyckligt att arbetsrättsliga frågor och den sociala dimensionen blandas in i CAP:en, inte på grund av själva frågorna utan på grund av att det är nationell kompetens. Men vi är också av uppfattningen att det är oerhört viktigt att kunna ro förhandlingarna i mål i närtid.

Anf. 90 STAFFAN EKLÖF (SD):

Herr ordförande! De här förhandlingarna går nu in för landning. Jag vill passa på att uttrycka att regeringen har förhandlat förtjänstfullt och har fått in många viktiga punkter, om vilka det råder samsyn mellan partierna i Sverige. Regeringen har också hållit emot vissa saker som skulle ha kunnat skada svenskt lantbruk och ekonomin. Det är bra.

Den svenska positionen är i stort sett bra. Men Sverigedemokraterna vidhåller sin tidigare avvikande ståndpunkt om att Sverige som andrahandsposition ska ansluta sig till Europaparlamentets position för att skapa möjlighet att ge stöd till djurvälståndsgärder som krävs i nationell lagstiftning, om det inte går att få gehör för regeringens första-

handsposition. Det är väl just där vi är, att regeringen inte får gehör för sin förstahandsposition.

Vi har alltså den avvikande ståndpunkten.

Anf. 91 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Mitt initiala inlägg var ganska utförligt. Jag försökte beskriva förhandlingsläget väldigt väl. Eftersom jag berörde flera delar redan i förra inlägget ska jag försöka ge lite korta svar.

Jag börjar med Daniel Riazat. När det gäller den gröna arkitekturen är Sverige för att det ska vara en tydlig, ökad ambitionsnivå när det gäller miljö och klimat. Vi har också arbetat aktivt för det, både inom ramen för det arbete som gjordes i rådet och i de partssamtal som förs just nu.

Sverige har inga problem med att acceptera en högre öronmärkning än rådets position. Samtidigt är kanske inte nivån på öronmärkningen, procentsatsen, det viktigaste utifrån att åstadkomma faktisk miljö- och klimatnytta. Det är sannolikt mer viktigt att få en utformning som innebär att man faktiskt styr mot det som ger mest klimatnytta. Höga procentsatser kan också leda till en del av det som kallas greenwashing.

Med det sagt har vi ställt oss bakom det kompromissförslag som finns på 25 procent. Vi har beredskap för att det kan komma ytterligare kompromissförslag på det området. Men vi har inga problem med en högre öronmärkning.

När det gäller takbeloppen var jag i mitt förra inlägg ganska detaljerad med hur vi ser på dem. Det är en av de frågor som är svåra och som behöver lösas ut. Ordförandeskapets förslag var ett kompromissförslag om att kunna välja något av tre obligatorier. Det är att föredra. Om det inte är möjligt och om man kommer att behöva ha fler fasta obligatorier föredrar vi nedtrappning, takbelopp och omfördelning – i den ordningen. Men det får bli en förhandlingsfråga.

Problemet med takbeloppet är att det riskerar att bli dyrt administrativt och att få liten effekt. Förslagen som ligger handlar om att räkna av arbetskostnader och en rad olika saker. Om man är stor och blir direkt berörd av det här kommer man sannolikt att stycka upp sina enheter för att på så sätt ändå runda systemet. Det kommer att vara väldigt enkelt.

Med svenska förhållanden är det få som berörs. Men risken är att det leder till mycket administration. Därför förordar vi inte det. Däremot bedömer vi att i det i ett visst läge, beroende på hur utformningen ser ut, ändå kommer att vara möjligt att hantera. Det är svaret på den frågan.

Jag noterar Annika Carlssons inlägg, men jag uppfattade inte någon fråga.

Staffan Eklöf ställde inte heller någon fråga. Men jag kan konstatera att djurvälfrådsfrågorna är viktiga för Sverige, och vi har drivit dem hårt. Vi fick inte gehör på det sätt som vi ville, även om vi gjorde små framsteg på området när vi förhandlade rådets position. Vi har noterat att parlamentet har förslag på området som utifrån ett svenskt perspektiv givetvis inte är något problem om man skulle kunna nå kompromisser om det för att ro det i land.

Givet att vi inte lyckades nå så långt som vi ville i rådet lyfter vi upp de frågorna också i andra sammanhang, bland annat i strategiarbetet för den gröna given. Inom ramen för det arbetet har vi lyft upp de frågorna.

Anf. 92 DANIEL RIAZAT (V):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för raka svar!

Vänsterpartiet välkomnar att regeringen fortsätter att arbeta för att minska utgifterna för CAP. Vi anser däremot att Sverige måste driva miljödimensionen av jordbrukspolitiken tydligare än det som jag menar har framkommit i de svenska ståndpunkterna, både tidigare och i dag.

När det kommer till frågan om regeringen kan ställa sig bakom Europaparlamentets förslag på 30 procent förstår jag vad statsrådet menar. Men Vänsterpartiet har lite högre ambitioner än så. Detsamma gäller obligatorisk åtgärd för alla medlemsländer när det kommer till takbeloppen.

Med anledning av det vill jag anmäla avvikande mening från Vänsterpartiet.

Anf. 93 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med två oliklydande avvikande ståndpunkter från Sverigedemokraterna respektive Vänsterpartiet.

Vi går vidare till icke lagstiftande verksamhet och dagordningspunkt 4, Studie om unionens alternativ till att uppdatera den befintliga lagstiftningen om produktion och saluföring av växtförökningsmaterial. Det är ett diskussionsärende.

Anf. 94 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Ordförande! År 2019 beslutade rådet att ge kommissionen i uppdrag att presentera en studie om behovet av översyn av lagstiftning om utsäde, växtförökningsmaterial och skogsodlingsmaterial. Kommissionen presenterade studien den 29 april.

Regeringen vill tacka kommissionen för en gedigen studie. Regeringen bedömer att studien ger en bra bild av läget och behov av ändringar av regelverk. Det är för tidigt att ta ställning till vilket av de fyra alternativ som presenterades i studien som regeringen föredrar. Men regeringen instämmer i att det finns ett behov av översyn av lagstiftningen, vilket också kommissionen har konstaterat.

Anf. 95 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Studie om ställningen för nya genomiska metoder. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 96 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Ordförande! Kommissionen har på rådets uppmaning tagit fram en studie om ställningen för nya genomiska metoder. Det är en gedigen studie som går igenom kunskapsläget, möjligheter och svårigheter som har att göra med användningen av dessa tekniker. Studien kommer att presenteras på rådet, och fyra frågor kommer att diskuteras.

Studien presenterar inga policyförslag. Men sådana kommer att presenteras för växtsorter som tagits fram med tekniker som är lika säkra för människors och djurs hälsa och miljö som konventionellt framtagna växtsorter.

Regeringen välkomnar och tackar för den gedigna studien och instämmer i att den sammantagna GMO-lagstiftningen behöver ses över. Vi ser fram emot den fortsatta processen och konstruktiva förslag som syftar till att få en lagstiftning som är ändamålsenlig och tar hänsyn till risker på ett proportionerligt sätt och som är flexibelt, så att den står sig vid teknisk utveckling.

På miljö- och jordbruksutskottets sammanträde i går lades det fram en text som fick stöd av Moderaterna, Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna och Centern. Vi har valt att inte jämkna oss med den texten, givet att vi tycker att andemeningen redan täcks i det som är den svenska ståndpunkten. Vi vidhåller alltså den ursprungliga texten.

Anf. 97 JOHN WIDEGREN (M):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången!

Precis som statsrådet säger här hade vi ett tillägg i går som också fick majoritet. Vi vill vidhålla detta tillägg. Jag hoppas att det finns i text hos kansliet, men det lyder i alla fall så här.

Ståndpunkten bör avslutas med följande mening: Tekniska framsteg och innovationer baserade på evidens och vetenskaplig metodik får användas för att påskynda omställningen till ett hållbart jord- och skogsbruk samt livsmedelssystem samtidigt som säkerhet och risker för påverkan på hälsa och miljö behöver hanteras.

Anf. 98 ORDFÖRANDEN:

Texten finns här, och jag kommer att läsa upp den senare.

Anf. 99 MARIA GARDFJELL (MP):

Jag ska säga något lite kortfattat. Från Miljöpartiets sida tycker vi att det är bra att GMO-lagstiftningen ses över. Jag vill ändå bara ge ett litet medskick till arbetet framåt, även om det inte påverkar ståndpunkten.

Vi ser det från Miljöpartiets sida som att lagstiftningen framåt måste säkerställa en etiskt försvarbar och säker utveckling. Användningen av gentekniken behöver vara sådan att människors och djurs hälsa och miljön skyddas. Ekonomisk och social rättvisa måste garanteras, och en grundförutsättning ska alltid vara att tekniken främjar samtliga dimensioner av hållbarhet. Det är någonting som den här studien verkligen pekar på och lyfter fram.

När lagstiftningen ses över framåt behöver också riskbedömningen justeras, tycker vi i Miljöpartiet, så att bedömningarna kan göras på ett mer effektivt sätt både tidsmässigt och kostnadsmässigt. Ett exempel på det gäller de krav som i dag finns på djurförsök. Djurförsök kommer i stor utsträckning att kunna ersättas av validerade 3R-metoder. På så sätt kommer man att göra förbättringar i lagstiftningen.

När lagstiftningen ses över tycker vi också att man framåt behöver diskutera ett strikt och fullt miljöskadeansvar vid all användning. Då behöver man också framöver diskutera hur fungerande marknadsinstrument som fonder eller försäkringssystem kan utvecklas.

Jag tänkte att det var viktigt att påpeka att Miljöpartiet ser det som positivt att man ser över lagstiftningen.

2020/21:43
21 maj

Anf. 100 STAFFAN EKLÖF (SD):

Herr ordförande! För det första vidhåller vi den invändning som Moderaterna hänvisade till och som stöddes av Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna i miljö- och jordbruksutskottet.

För det andra hade vi också en annan invändning i miljö- och jordbruksutskottet som vi vidhåller.

Det som händer nu är en ovanlig händelse, får man säga. Kommissionen skriver en rapport som öppnar för en förnyelse av gentekniklagstiftningen, som har varit så dålig så länge och som är helt utdaterad beroende på den tekniska utvecklingen. Kommissionens frågor visar också att den är intresserad av att ha en seriös diskussion om vad lagstiftningen ska utgå ifrån.

Vi ser det här som ett möjligheternas fönster. Skulle man i förlängningen i praktiken kunna godkänna genredigerade grödor skulle det vara ett stort plus för både ekonomi och miljö.

Kommissionen reser några frågor, och frågorna aktualiserar två grundläggande principer. Den ena handlar om huruvida nyttan ska vägas in eller om man bara ska bry sig om risken. Den andra handlar om vad som ska ingå i riskbedömningen. Det reser i sin tur den underliggande frågan om huruvida vetenskapliga bedömningar ska hållas åtskilda från politiska avgöranden.

Kommissionen frågar för att den vill ha svar. När kommissionen ska driva någonting måste den kunna peka på att den har stöd för en viss inriktning från några medlemsstater; det blir åtminstone mycket lättare för kommissionen att agera, och agera med självförtroende, i det läget.

Vi sverigedemokrater menar att Sverige ska ge ett tydligt svar om de två principerna. Vi vill alltså ha in den skrivning som vi föreslog på miljö- och jordbruksutskottet i Sveriges position.

Skrivningen lyder: Det är viktigt att nyttan av produkter kan vägas in i beslut. Det är också viktigt att hålla isär den vetenskapliga bedömningen från den politiska bedömningen.

Det är inget konstigt med de här två principerna och ställningstagandena, för varje tidigare svensk regering har ställt sig bakom dem. När det gäller att väga in nytta har Sveriges bedömning genom alla tider gjort detta som en del av den etiska bedömningen, som också är vetenskaplig. Det följer av förarbetena till miljöbalken.

När det gäller att separera vetenskaplig bedömning från politiska avgöranden är detta en väldigt viktig princip. Det har varit en ledstjärna inom EU-samarbetet att göra så, även om det kanske har klätts i orden ”att separera riskbedömning från riskhantering”. Det är detta det handlar om.

Det har varit en tudelad process. Först kommer en vetenskaplig riskbedömning, som är färdig innan den politiska dimensionen kommer in. Det har varit en bärande princip i EU-samarbetet, även om den i praktiken kanske har tummats på av vissa medlemsstater.

Om vi inte har med oss båda de här principerna in i arbetet med lagstiftning kommer det att skapa problem. Vi hoppas att regeringen vill

föra in de här två meningarna och försvara de här principerna i Bryssel i detta visserligen tidiga men, som vi ser det, avgörande skede.

Om man gör det nu kan principerna komma in naturligt. Det blir svårare att ta in dem i ett senare skede.

Anf. 101 MARIA NILSSON (L):

Jag ska fatta mig kort. Jag hänvisar till vår avvikande mening från utskottet, alltså till Liberalernas avvikande mening, som inte är likalydande med den som bland andra M och KD står bakom. Vi avser inte att ta in begrepp som skogsbruk, utan vi har en annan avvikande mening. Jag har inget added value, så jag stoppar där.

Anf. 102 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Herr ordförande! Även vi står förstas bakom den text som vi tog fram på utskottet i går och som John Widegren redogjorde för här tidigare. Jag har inget i övrigt att tillägga nu.

Anf. 103 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången! Även vi ställer oss bakom den text som John från Moderaterna läste upp här inledningsvis.

Anf. 104 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Jag ska försöka göra en ganska kort kommentar i sammanhanget genom att konstatera att det är glädjande att det här väcker så mycket engagemang. Jag tror att det är viktigt att man använder teknik och innovativa framsteg för att utveckla verksamheter rent generellt, så också i den här branschen.

Men jag tycker också att den ståndpunkt som redan initialt fanns i princip omhändertar mer eller mindre alla de synpunkter som levereras från de olika partierna i det här läget.

Jag förstår att man vill sätta sitt eget avtryck och vara med och formulera exakt hur, men jag menar att den ståndpunkt som finns är väl balanserad och väl avvägd. Den rymmer andemeningen i det som vi gemensamt vill åstadkomma här.

Jag konstaterar synpunkterna och tackar för dem.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för det tillägg till den svenska ståndpunkten som M-, SD-, C- och K-ledamöterna anmälde. Den kommer att lyda så här.

Ståndpunkten bör avslutas med följande mening: Tekniska framsteg och innovationer baserade på evidens och vetenskaplig metodik bör användas för att påskynda omställningen till ett hållbart jord- och skogsbruk samt livsmedelssystem samtidigt som säkerhet och risker för påverkan på hälsa och miljö behöver hanteras.

Jag kan konstatera att Socialdemokraterna står bakom regeringens tidigare ståndpunkt. Jag har en svag känsla av att Miljöpartiet med det här tillägget också står bakom den, och jag hör Maria Gardfjell säga ja till detta.

Anf. 106 DANIEL RIAZAT (V):

Jag tänkte bara meddela att vi också står bakom den ursprungliga ståndpunkten.

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

Staffan Eklöf hade väl också en extra avvikande ståndpunkt utöver den som redan har framförts?

Anf. 108 STAFFAN EKLÖF (SD):

Ja, det stämmer.

Herr ordförande! Jag skulle också vilja ha en kort replik. Regeringens position – är den tillräcklig eller inte tillräcklig? Här handlar det om att vara tydlig med att försvara de grundläggande principerna. Om man följer dem kommer det att bli en bra lagstiftning, och om man inte följer dem kommer det att bli en dålig lagstiftning.

Som jag bedömer det uttrycker inte regeringen tydligt stöd för de här principerna. Man har en försiktig inställning och inlindade resonemang. Jag vill faktiskt peka på att det är så svenska regeringar har agerat i 20 år, och om man tittar på resultatet av den typen av politik kan man se att endast en enda produkt har godkänts på dessa 20 år när det gäller utsäde av genetiskt modifierade organismer. Det kan knappast kallas framgångsrikt.

Jag och vi sverigedemokrater tror att det är viktigt att vara tydlig med de viktiga principerna i det här sammanhanget. Sedan kan man kompromissa med detaljer, men de viktiga principerna måste man vara tydlig med och uttala tydligt och inte inlindat.

Anf. 109 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Vi ska väl egentligen inte förlänga diskussionen. Men jag måste ändå i sammanhanget konstatera att vi gör en annan politisk bedömning av vad som är framgångsfaktorer i det här läget. Det här är en fråga som kommer att vara politiskt komplicerad i Bryssel. Det är också ett av skälen till att det är oklokt att skriva fast sig i fasta skrivningar så här tidigt i en process.

Det här är en studie som är presenterad, och vi delar precis som alla andra – som jag uppfattar det – synen att det är jättebra att man nu tittar på den här frågan och skapar förutsättningar och möjligheter att gå vidare. Då behöver vi göra det på ett smart och klokt sätt, och det här är frågor som så småningom kommer att komma tillbaka i mer detaljerad art. Jag är mest för ingången att man ska göra rätt sak vid rätt tillfälle på rätt sätt.

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Då ska jag försöka göra en sammanfattning.

Det finns en majoritet för det tillägg till den svenska ståndpunkten som lagts fram av Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet. Det finns oliklydande avvikande ståndpunkter från Sverigedemokraterna och tre likalydande avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet kopplat till regeringens ursprungliga ståndpunkt. Det finns dessutom en avvikande ståndpunkt från Liberalerna. Med detta sagt vinner dock ståndpunkten från M, SD, C och KD gehör.

Vi går in på dagordningspunkt 6, Slutsatser om EU:s prioriteringar

inför FN:s toppmöte om livsmedelssystem 2021. Det är en beslutspunkt.

Anf. 111 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Herr ordförande! I september i år har FN bjudit in till ett toppmöte i syfte att förändra våra livsmedelssystem till att bli mer hållbara. Som en del av förberedelserna har EU:s medlemsstater tagit fram en gemensam EU-position genom rådsslutsatser. Rådsslutsatserna förväntas antas vid rådet och kommer därefter att utgöra EU:s prioriteringar på toppmötet.

Regeringen stöder EU:s rådsslutsatser och välkomnar det fortsatta arbetet inför toppmötet. Det råder en bred samsyn inom EU, och under förhandlingarna har den svenska regeringens synpunkter blivit väl omhändertagna. Prioriterade frågor som mänskliga rättigheter, jämställdhet och biologisk mångfald har inkluderats i processerna. Även arbetet mot matsvinn och AMR har beaktats.

Vägledande för regeringens arbete är de övergripande riksdagsbundna målen för Agenda 2030. För att bidra till målen i Agenda 2030 måste våra livsmedelssystem förändras, och toppmötet är ett steg på vägen. Regeringen står bakom ambitionen att ta ett samlat grepp om livsmedelsfrågorna och främja en bredare inkluderande process inför, under och efter toppmötet. I linje med EU:s rådsslutsatser understryker regeringen vikten av internationellt samarbete samt dess betydelse för genomförande och uppföljning. Tillsammans ser vi fram emot en ambitiös utkomst av toppmötet.

Anf. 112 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går in på dagordningspunkt 7, Ekologiskt jordbruk – handlingsplan för utveckling av den ekologiska produktionen i EU. Det är en diskussionspunkt. Jag påminner EU-nämnden om att det finns ett tillägg till den svenska positionen gällande den här punkten.

Tillägget lyder som följer: Regeringen anser att vägledande principer i handlingsplanen ska vara marknadsorientering, stärkt konkurrenskraft och lika konkurrensvillkor, stärkta miljö- och klimatambitioner och mer fokus på resultat samt förenkling.

Anf. 113 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Kommissionen har presenterat ett meddelande om en handlingsplan om ekologisk produktion som syftar till att öka produktionen och konsumtionen av ekologiska livsmedel inom EU. Vid mötet i rådet ges ministrarna möjlighet att yttra sig om handlingsplanen.

Syftet med handlingsplanen är att nå målen om att 25 procent av jordbruksmarknaden i unionen ska brukas ekologiskt år 2030, i enlighet med bland annat från jord till bord-strategin under den gröna given. Handlingsplanen ska underlätta för lantbrukare att ställa om till ekologiskt jordbruk och bidra till en ökad ekologisk vattenbruksproduktion.

Handlingsplanen är en uppföljning av åtgärderna i kommissionens tidigare handlingsplan för perioden 2014–2020. Handlingsplanen innehåller till största delen initiativ som kommissionen ansvarar för, där åtgärder som berör medlemsstaterna och olika aktörer mestadels bygger på frivillighet och rekommendationer.

Regeringen välkomnar meddelandet från kommissionen som syftar till att hjälpa ekologiska jordbrukare, producenter och handlare att hantera framtida utmaningar. Regeringen stöder kommissionens intentioner att göra det lättare för jordbrukare att gå över till ekologiskt jordbruk, och vi stöder många av de åtgärder som syftar till att öka den ekologiska produktionen. En ökad ekologisk produktion ligger i linje med den av riksdagen antagna propositionen om livsmedelsstrategin.

Samtidigt som vi ser positivt på kommissionens initiativ vill regeringen att handlingsplanens åtgärder ska bygga på frivillighet i form av uppmuntran och dialog från kommissionens sida. Regeringen vill inte att handlingsplanen ska innebära några hinder eller krav såsom öronmärkning för medlemsstater och lantbrukare vad gäller ekologisk produktion, särskilt inte för satsningar inom den gemensamma jordbrukspolitikerna under Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden.

Avslutningsvis: Efter diskussioner i miljö- och jordbruksutskottet i går har regeringen, precis som ordföranden tydligt redogjorde för, justerat sin ståndpunkt.

Anf. 114 DANIEL RIAZAT (V):

Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Vi tycker att det är ganska tråkigt att regeringen har gjort ändringen. Vi delar inte uppfattningen att marknadsorientering ska vara en vägledande princip i detta, utan vi menar att den vägledande principen i handlingsplanen i en tid av klimatkris måste vara stärkta miljö- och klimatambitioner. Med anledning av det anmäler jag avvikande mening från Vänsterpartiets sida.

Anf. 115 JOHN WIDEGREN (M):

Herr ordförande! Ja, detta är en diskussion som vi skulle kunna ägna resten av dagen åt, men det ska vi absolut inte göra. Jag vill inte förlänga mötet för mycket.

Vi har ett tillägg som jag tror att Staffan kommer att föredra, så jag tänker att han får göra det. Vi har dock även en avvikande mening som anmäldes i går och som jag tror finns hos kansliet. Jag tänker inte läsa upp hela den, utan jag påpekar bara att M, SD och KD har en avvikande ståndpunkt som härrör från ett tidigare tillkännagivande i riksdagen.

Jag stannar där så länge, herr ordförande, så får vi se om jag behöver begära ordet igen.

Anf. 116 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Herr ordförande! Tack för föredragningen, statsrådet!

Precis som John sa anmälde vi en avvikande ståndpunkt i går om ett tillkännagivande som regeringen inte behagar efterleva. Vi står fast vid den ståndpunkten även i dag.

Precis som John också nämnde står vi även bakom det lyftes upp av Sverigedemokraterna i går, nämligen att det är för mycket detaljstyrning och att man är obalanserat positiv i synen på ekologisk produktion, men detta kommer nog Staffan att föredra. Vi stod bakom den ståndpunkten i går och gör således det även i dag.

Anf. 117 STAFFAN EKLÖF (SD):

Herr ordförande! Först vill jag tacka regeringen för att man har gjort det tillägg man har gjort. Det gäller inte minst formuleringen om marknadsorientering.

Vi vidhåller vår invändning från mötet i miljö- och jordbruksutskottet. Den har stöd av Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. I den första delen riktar vi kritik mot regeringen för att man går emot riksdagens tillkännagivande genom att acceptera kvantitativa mål för en viss produktionsform. Detta gör man alltså trots att det finns ett tillkännagivande som säger att regeringen ska göra precis tvärtom. Det kommer att få konsekvenser för livsmedelsproduktionen, och det kommer att få konsekvenser för de ekologiska lantbrukarna. Det äventyrar deras situation på flera sätt.

Detta gäller i synnerhet nu när kommissionens handlingsplan är så pass dålig som den är, och då kommer jag naturligt in på den andra delen av den avvikande ståndpunkten. Vi vill nämligen se i Sveriges position att regeringen framför kritik mot kommissionens handlingsplan och poängterar att handlingsplanen innehåller för mycket detaljstyrning samt ger en obalanserat positiv syn på ekologisk produktion. Alltför mycket av samhällets resurser planeras att läggas på ekologisk produktion, och de föreslagna nya kraven på ekologisk produktion riskerar att försämra produktionsförutsättningarna.

Slutligen vill jag bara säga att det är viktigt att även ge negativ kritik till kommissionen gällande handlingsplanen. Det är ju tidigt i förhandlingarna, och det är viktigt att handlingsplanen inte blir som den är just nu. Det vore skadligt för svenskt lantbruk.

Anf. 118 ANNIKA QARLSSON (C):

Jag tackar ordföranden, som håller ställningarna under detta långa möte – bra jobbat, Pyry! Jag tackar även statsrådet för föredragningen av det här ärendet.

Från Centerpartiets sida vidhåller vi det vi tidigare har sagt i riksdagen om att Sveriges regering inte bör ställa upp specifika mål för enskilda produktionsformer utan jobba för att all produktion ökar och blir än mer hållbar och mer konkurrenskraftig. Därför är det av yttersta vikt att regeringen arbetar för att det mål om 25 procent ekologisk produktion som ligger på bordet verkligen blir frivilligt för medlemsländerna.

Vi delar de farhågor som flera partier ger uttryck för vad gäller obalans i handlingsplanen och de konsekvenser detta kan få för den hållbara svenska konventionella produktionen. Vi ser till exempel med stor oro på de marknadsstyrande åtgärder som kommissionen föreslår, som att kommissionen ska ta fram kampanjer för ekologiska livsmedel och att ekologisk produktion ska vara ett minimikrav för att livsmedel ska få klassas som hållbara vid offentlig upphandling i den lagstiftning om hållbara livsmedelssystem som kommer 2023.

Vi vill därför verkligen trycka på den formulering som Centerpartiet lyfte fram i utskottet, och som även har tillförts texten, om att i arbetet med handlingsplanen prioritera marknadsorientering, stärkt konkurrenskraft och lika konkurrensvillkor, stärkta miljö- och klimatambitioner och mer fokus på resultat samt förenkling.

Anf. 119 ORDFÖRANDEN:

Jag tackar för uppmuntran! Vi sitter här i vår bunker utan tillgång till vare sig solljus eller annat.

Anf. 120 MARIA GARDFJELL (MP):

Jag ska inte bli långrandig, men jag vill säga några saker. Jag begärde ordet efter att Vänsterpartiet hade yttrat sig.

Jag tycker att det är viktigt att komma ihåg att utvecklingen av ekologiskt lantbruk har skett på marknadens villkor sedan det startade en gång i tiden. Det är framför allt marknadsinstrument som Kravmärkningen och ekomärkningar runt om i EU-länder och andra länder som har drivit utvecklingen, så det är verkligen en utveckling som har skett med koppling mellan konsument och producent. I det här perspektivet är de offentliga inköparna och de offentliga köken viktiga konsumenter.

Jag vill bara påpeka att vi har en livsmedelsstrategi i Sverige som går ut på att all produktion, både den konventionella produktionen och den ekologiska, ska öka. Risken är att man med ensidigt snäva åsikter kring ekologisk produktion får en minskad konsumtion och produktion av ekologiska varor i Sverige – om man skulle lyssna lite extra på vad till exempel Sverigedemokraterna säger.

Därför är det ganska viktigt att begreppet ”konkurrenskraft” också lyfts in i ett sammanhang där vi pratar om ekologiska produkter, för här har den svenska ekologiska produktionen verkligen en stor fördel när hela EU vill satsa mer på ekologisk produktion. Det kommer att innebära att det skapas en större marknad och möjlighet till export för en hel del företagare i Sverige. Det gäller särskilt med tanke på att vi i Sverige ligger så långt framme när det gäller ekologiskt jordbruk.

Jag vill inte förlänga diskussionen, men jag vill ändå säga att jag tycker att det är bra att vi har samma utgångspunkt för arbetet med den ekologiska utvecklingen som vi har för jordbrukspolitiken i stort.

Anf. 121 MARIA NILSSON (L):

Vi stödde regeringens ståndpunkt i går, och vi stöder den reviderade ståndpunkten.

Anf. 122 JOHN WIDEGREN (M):

Herr ordförande! Jag vill göra ett förtydligande. Vi står bakom det tillägg som Sverigedemokraterna gör samt den avvikande meningen.

Jag vill även göra ett medskick om vår farhåga. Javisst, det finns marknadskrafter, konkurrenskraft och annat. Men man kan inte i detta läge skapa siffersatta mål, som man vill göra i EU i och med handlingsplan och annat, samtidigt som världen runt om säger hur många människor som skulle kunna hamna i svält om de fastlagda procentsatserna i Farm to Fork genomförs. Det måste framkalla en större oro än vad vi hyser här. Vi får inte vara för blåögd i diskussionen, utan vi måste tänka på ökad produktion, konkurrenskraft och klimatsmarta lösningar. Då är det inte givet hur det ska produceras. Håll alla dörrar öppna!

Anf. 123 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Jag har givetvis lyssnat på och noterat de ståndpunkter som finns och som i huvudsak överensstämmer med dem som fanns på miljö- och jordbruksutskottets sammanträde i går.

Vad jag i sammanhanget kan konstatera är dock att handlingsplanen till största delen innehåller initiativ som kommissionen ansvarar för. Det är åtgärder som berör medlemsstaterna och olika aktörer, och de bygger mestadels på frivillighet och rekommendationer.

Vi bedömer inte att rekommendationerna ur ett svenskt perspektiv utgör något bekymmer givet de ambitioner vi själva har gett uttryck för tidigare, exempelvis inom ramen för livsmedelsstrategin.

Jag kommenterar de avvikande meningarna i detta läge.

Anf. 124 ORDFÖRANDEN:

Jag tackar statsrådet och gör en sammanfattning. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Det finns två likalydande avvikande ståndpunkter från Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna; den delades ju upp. Det finns också en oliklydande avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Övriga frågor. Där finns en övrig fråga. Är det något som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 125 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Nej, egentligen inte. Det finns två övriga frågor, tror jag, som vi känner till just nu. Den ena är en upprepning av ett önskemål om ersättningar vid frost. Den andra, som finns i handlingarna, gäller en deklaration kopplad till strategin från jord till bord. Jag har dock inga övriga kommentarer om det inte finns några frågor.

Anf. 126 STAFFAN EKLÖF (SD):

Herr ordförande! Jag har en fråga. Det gäller det brev från ett antal medlemsstater som handlar om strategin från jord till bord. De skriver bland annat att strategin har publicerats utan konsekvensbedömning för miljö, det sociala och det ekonomiska. Därför vill dessa ministrar att kommissionen ska göra sådana konsekvensbedömningar av strategin innan man fortsätter att implementera och cementera allting.

Jag vill därför fråga ministern om detta är något hon tycker är en god idé. Kommer ministern, om frågan kommer upp på mötet, att säga att det är en god idé?

Anf. 127 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Herr ordförande! Rent generellt har Sverige sedan tidigare vid flera tillfällen i den svenska ståndpunkten framfört hur viktigt det är att det finns bra konsekvensbeskrivningar i det strategiarbete som ska gå vidare. Vi kommer att fortsätta tycka det. När det gäller det brev som nu ligger på bordet som en informationspunkt kommer vi bara att konstatera att det gör så, framför allt då den under ytan mycket andas en hållning som vi inte delar. Man vill nämligen lyfta upp stödnivåerna i CAP. Det går på tvärs mot det svenska ingångsvärdet i övrigt.

Anf. 128 ORDFÖRANDE:

Vi noterar informationen.

Vi har därmed nått vägs ände på dagens sammanträde för statsrådet Nilsson. Vi tackar för närvaron och tillönskar ett bra kommande rådsmöte och naturligtvis en trivsamt och soligt helg.

2020/21:43

21 maj

Innehållsförteckning

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1

§ 2 Konkurrenskraftsfrågor – inre marknad och industri

.....	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 5 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 7 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	3
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 9 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	3
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 11 JESSIKA ROSWALL (M).....	5
Anf. 12 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	6
Anf. 13 ANNIKA QARLSSON (C).....	7
Anf. 14 CAMILLA BRODIN (KD).....	8
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 16 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	8
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 18 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	9
Anf. 19 ANNIKA QARLSSON (C).....	10
Anf. 20 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	11
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 22 JESSIKA ROSWALL (M).....	11
Anf. 23 MARIA NILSSON (L).....	12
Anf. 24 CAMILLA BRODIN (KD).....	13
Anf. 25 DANIEL RIAZAT (V).....	13
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 27 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	14
Anf. 28 ANNIKA QARLSSON (C).....	16
Anf. 29 DANIEL RIAZAT (V).....	16
Anf. 30 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	17
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 32 ANNIKA QARLSSON (C).....	17
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 34 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	18
Anf. 35 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 36 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	18
Anf. 37 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	18
Anf. 38 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	19
Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 40 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	19
Anf. 41 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 42 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	19
Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 44 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	20

Anf. 45 ORDFÖRANDEN.....	20
§ 3 Konkurrenskraftsfrågor – forskning och rymd	21
.....	21
Anf. 46 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 47 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	21
Anf. 48 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 49 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	21
Anf. 50 ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 51 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M).....	22
Anf. 52 MARIA NILSSON (L).....	23
Anf. 53 ROBERT STENKVIST (SD).....	23
Anf. 54 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	23
Anf. 55 ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 56 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	23
Anf. 57 ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 58 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	24
Anf. 59 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 60 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M).....	25
Anf. 61 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 62 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	25
Anf. 63 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 64 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	25
Anf. 65 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M).....	26
Anf. 66 DANIEL RIAZAT (V).....	27
Anf. 67 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	27
Anf. 68 ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 69 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	28
Anf. 70 ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 71 DANIEL RIAZAT (V).....	29
Anf. 72 ORDFÖRANDEN.....	29
Anf. 73 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	29
Anf. 74 ORDFÖRANDEN.....	29
Anf. 75 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	29
Anf. 76 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M).....	30
Anf. 77 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	30
Anf. 78 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 79 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	31
Anf. 80 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 81 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	31
Anf. 82 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 83 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	32

§ 4 Jordbruk och fiske

.....	33
Anf. 84 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 85 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	33
Anf. 86 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 87 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	33
Anf. 88 DANIEL RIAZAT (V).....	35
Anf. 89 ANNIKA QARLSSON (C).....	35
Anf. 90 STAFFAN EKLÖF (SD).....	35

Anf. 91	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	36
Anf. 92	DANIEL RIAZAT (V)	37
Anf. 93	ORDFÖRANDEN	37
Anf. 94	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	37
Anf. 95	ORDFÖRANDEN	37
Anf. 96	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	37
Anf. 97	JOHN WIDEGREN (M)	38
Anf. 98	ORDFÖRANDEN	38
Anf. 99	MARIA GARDFJELL (MP)	38
Anf. 100	STAFFAN EKLÖF (SD)	39
Anf. 101	MARIA NILSSON (L)	40
Anf. 102	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD)	40
Anf. 103	ANNIKA QARLSSON (C)	40
Anf. 104	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	40
Anf. 105	ORDFÖRANDEN	40
Anf. 106	DANIEL RIAZAT (V)	40
Anf. 107	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 108	STAFFAN EKLÖF (SD)	41
Anf. 109	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	41
Anf. 110	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 111	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	41
Anf. 112	ORDFÖRANDEN	42
Anf. 113	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	42
Anf. 114	DANIEL RIAZAT (V)	43
Anf. 115	JOHN WIDEGREN (M)	43
Anf. 116	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD)	43
Anf. 117	STAFFAN EKLÖF (SD)	43
Anf. 118	ANNIKA QARLSSON (C)	44
Anf. 119	ORDFÖRANDEN	44
Anf. 120	MARIA GARDFJELL (MP)	45
Anf. 121	MARIA NILSSON (L)	45
Anf. 122	JOHN WIDEGREN (M)	45
Anf. 123	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	45
Anf. 124	ORDFÖRANDEN	46
Anf. 125	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	46
Anf. 126	STAFFAN EKLÖF (SD)	46
Anf. 127	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	46
Anf. 128	ORDFÖRANDEN	46